

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน สุขคง และคณะ

สิงหาคม 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. ผศ.สุทิน สุขคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
2. ผศ.สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
3. นายสุรพงษ์ พลดาหาญ	องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์
4. นางสาวปิยากร กองไกรกลาง	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย
5. นายอรุณ ขอค่ำ	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย

ชุดโครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำนำ

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์โดยภาพรวมของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ สถานการณ์เชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนในพื้นที่ ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย เครือข่ายที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเข้าไปดำเนินการ บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินโครงการ ประโยชน์ที่ทีมวิจัยได้รับ ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงกระบวนการวิจัยและการต่อยอดโครงการวิจัยในอนาคต

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลและหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือด้วยดี และมีส่วนทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้จนเสร็จสิ้นโครงการ ได้แก่ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สหกรณ์จังหวัดหนองคายและเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพชนบทหนองคาย ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ทุกท่าน และรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สถาบันวิชาการสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่สนับสนุนงบประมาณ ชี้แนะ หนุนเสริม ให้กำลังใจ เป็นประทีปส่องทาง ทางปัญญา คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุทิน สุขคง

สมพงษ์ ดุลยอนุกิจ

สุรพงษ์ พลดาหาญ

ปิยากร กองไกรกลาง

อรุณ ขอดำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

การดำเนินโครงการ ประกอบด้วย (1) การศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ (2) การตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนของสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ และ (3) การจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์เกี่ยวกับการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานและการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ กระบวนการดำเนินงานใช้ (1) การศึกษาเอกสารและการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจ และชี้ชวนเข้าร่วมโครงการ การร่วมกันวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และบทบาทของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ การประเมินความสนใจและความพร้อมในการสร้างเครือข่าย การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย การทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย การเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมการเชื่อมโยงภายในเครือข่าย การประสานระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย การติดตามผลการเชื่อมโยงเครือข่าย และการสรุปบทเรียน ผลการดำเนินโครงการสรุปได้ ดังนี้

1. สถานการณ์ในภาพรวมและการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายก่อนโครงการเข้าไปในพื้นที่ พบว่า จังหวัดหนองคาย เริ่มก่อตั้งเป็นชุมชนมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ประมาณ 3,000 ปี การที่จังหวัดหนองคายมีที่ตั้งเหมือนหนึ่งประตูสู่อินโดจีนและมีรูปร่างของพื้นที่เป็นแนวยาวคู่ขนานกับแม่น้ำโขง ประกอบกับการมีธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีการรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวนมากทั้งในรูปของกลุ่ม องค์กร หรือสหกรณ์ โดยการส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะภาครัฐ ภายใต้นโยบาย/โครงการต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักษณะการเข้าเป็นสมาชิกของประชาชนในกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จึงมุ่ง “สิทธิ” มากกว่าการทำ “หน้าที่” จึงทำให้ขาดความเข้มแข็ง แม้ว่ารัฐจะพยายามส่งเสริมอย่างเต็มที่แต่หากการส่งเสริมยังใช้วิธีการจัดตั้งหรือ “สั่งการ” ความยั่งยืนก็肯定不会เกิดขึ้น แม้มีนโยบายจะมีการส่งเสริมสหกรณ์มายาวนาน แต่ “คนสหกรณ์” ในจังหวัดหนองคายยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ การเชื่อมโยงเครือข่ายที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ก่อนโครงการเข้าไป มีลักษณะที่เจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายดำเนินการจับคู่ให้ทำธุรกิจกัน เป็นแบบ “คู่ค้า”

มากกว่าที่จะเป็น “เครือข่าย” ที่ร้อยเรียงหัวใจเข้าด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเดินทางไปสู่ความเข้มแข็งคือ ความพยายามที่จะยืนอยู่บนขาของตัวเองอย่างมีศักดิ์ศรี

2. ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ข้อมูลจากสำนักงานจังหวัดหนองคาย และจากการเจาะนับ ตรวจสอบเพิ่มเติมของคณะวิจัยร่วมกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย และผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ พบว่าจำนวนประชากรของจังหวัดหนองคายทั้งหมด 903,907 คน มีผู้จดทะเบียนคนจน 133,203 คน คิดเป็นร้อยละ 14.74 ของประชากรทั้งหมด กลุ่มปัญหาที่มีคนจนจดทะเบียนมากที่สุด คือ ปัญหาหนี้สิน รองลงมาได้แก่ ปัญหาที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย สหกรณ์จดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชนมีสมาชิกที่จดทะเบียนคนจนร้อยละ 55.7 และ 19.4 ของสมาชิกทั้งหมดตามลำดับ สมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการจดทะเบียนคนจนร้อยละ 69.93 ของสมาชิกทั้งหมด แสดงว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายเป็นคนยากจนกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดหนองคาย

3. เครือข่ายที่เกิดขึ้น ผลการดำเนินงานของทีมีวิจัยได้เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายที่เกิดจากความสมัครใจ และเกิดกิจกรรมเครือข่ายคุณค่าขึ้น และคาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งคุณค่าทางสังคมและคุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสังคมคือการเพิ่มค่าทุนทางสังคมมากขึ้นได้แก่ การรู้จัก/คุ้นเคยกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การปรับใจให้ตรงกันก่อนจะร่วมมือกัน การเกิดกลไกการจัดการของเครือข่ายโดยมีคณะกรรมการและข้อบังคับเครือข่าย มีการประชุมและเรียนรู้การประชุมเพื่อเป็นเวทีกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรม การรู้จักปรับทุกข์หรือปรึกษาหารือกัน รวมทั้งเกิดการพัฒนาวาระผู้นำในคณะกรรมการและสมาชิกของเครือข่าย ส่วนคุณค่าทางเศรษฐกิจนั้นได้เกิดกิจกรรมเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่าย หลายกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การซื้อขายปุ๋ย การซื้อขายยาปราบศัตรูพืช การซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ้าและอาหารสำเร็จรูปพื้นบ้านไปจำหน่าย ตลาดกลางสินค้าเกษตร เป็นต้น กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น แตกต่างจากเครือข่ายเดิมที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายดำเนินการมาคือ เป็นเครือข่ายที่ให้ข้อมูล โอกาสทางการตลาดแก่สมาชิกเครือข่าย นอกนั้นยังมีแนวทางอนาคตที่สมาชิกเครือข่ายจะช่วยเหลือกันทางธุรกิจได้

ลักษณะของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายเป็นเครือข่ายพื้นที่ ซึ่งมีกิจกรรมหลายอย่างอยู่ภายในพื้นที่ สมาชิกภายในเครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดและผลผลิตภายในเครือข่ายได้ตลอดเวลา ลักษณะการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การมีคณะกรรมการ

เครือข่ายมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด การมีข้อบังคับเครือข่าย การประชุมประจำเดือนของเครือข่าย การประสานงานในระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก การจัดทำข้อมูลเพื่อการติดต่อสื่อสารกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย และการระดมทุนดำเนินงานของเครือข่าย ทีมวิจัยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้หนุนเสริม คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ โดยมีคณะกรรมการเครือข่ายเป็นตัวขับเคลื่อนให้มีกิจกรรมภายในเครือข่าย

เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย มีระดับการพัฒนาถึงขั้นรวมกันในพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งอาจจะขยายไปสู่การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งได้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่าย ได้แก่ ความต้องการและความสนใจของผู้นำและสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ ภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ การสร้างความเข้าใจและให้ความรู้ของทีมวิจัย การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงาน การทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงานเป็นระยะๆ การหนุนเสริมของทีมวิจัยและสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย การประชุมอย่างต่อเนื่องและการประสานงานภายในเครือข่าย เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญและควรดำเนินงานอย่างจริงจังมากขึ้น ได้แก่ การสื่อสารกับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์สมาชิกของเครือข่ายที่ไม่มีตัวแทนเป็นกรรมการเครือข่าย การสื่อสารกับสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย การเพิ่มพื้นที่ให้สมาชิกเครือข่ายได้เสนอข้อมูลความต้องการและโอกาสผ่าน Home page ของเครือข่าย การระดมทุนของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเหมาะสม และสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายควรขยายบทบาทส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ เปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นการเสริมสร้างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4. เครือข่ายคุณค่ากับแก้ปัญหาความยากจน เครือข่ายคุณค่าสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้เนื่องจากความเป็นเครือข่ายช่วยให้ปัจเจกชนที่รวมตัวกันและมีพลัง “เพื่อนคู่คิด” หากรู้จักพอก็จะมีโอกาสลดความยากจนลง ผู้นำ/ตัวแทนหรือสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นคนยากจน (ร้อยละ 69.93) การนำโครงการเข้าไปในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ช่วยกระตุ้นผู้นำกลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและช่วยให้ผู้นำกลุ่มได้รู้จักกันได้เพื่อน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ได้ปรับทุกข์และปรับใจให้ตรงกัน เป็นการเพิ่มทุนสำคัญในการลดหรือแก้ปัญหาความยากจน ช่วยให้ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ “มีสติเกิดขึ้น” และตระหนักในคุณค่าของการพึ่งตนเองได้ ซึ่งกระบวนการสร้างและพัฒนาดังกล่าว ต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง ในมิติคุณค่าทางเศรษฐกิจ เครือข่ายคุณค่าช่วยคนยากจนที่เป็นสมาชิกเครือข่าย มีโอกาสจะได้สินค้าราคาถูกลง หรือ เพิ่มอำนาจต่อรองการ

ซื้อ-ขาย มากขึ้น กิจกรรมภายในเครือข่ายช่วยให้คนยากจนลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส

5. สรุปและข้อเสนอแนะ ตามแผนการดำเนินงาน ทีมวิจัยตั้งเป้าหมายที่จะผลักดันให้เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง แต่ผลการดำเนินงานได้บรรลุขึ้นสองของพัฒนาการเป็นเครือข่าย คือ เครือข่ายได้ทำกิจกรรมร่วมกันได้บางส่วน เนื่องจากมีข้อจำกัดและปัญหา/อุปสรรคหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ การประสานระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับสมาชิก ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นคณะกรรมการเครือข่ายมีสถานภาพ/บทบาทหลายตำแหน่งในเวลาเดียวกัน บางครั้งขาดประชุมหรือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทน รูปร่างของจังหวัดหนองคายที่ยาวมากทำให้ระยะทาง/การคมนาคมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์มีความยากลำบากที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาการจัดตั้งชมรมสหกรณ์ภายในจังหวัด ทำให้สมาชิกเครือข่ายบางส่วนเห็นว่าน่าจะยุบเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่ไปรวมกับชมรมสหกรณ์ เป็นต้น

ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ ในแง่ชุดความรู้ใหม่ ได้แก่ เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คุณค่าเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน การเรียนรู้ที่ได้จากของจริง เป็นการสังเคราะห์มากกว่าการวิเคราะห์ การพัฒนาที่ให้ความสำคัญเรื่องวัฒนธรรม ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย และแนวทางพัฒนาเครือข่ายโดยหน่วยงานของรัฐ ไม่อาจก่อให้เกิดความเข้มแข็งได้ ส่วนในแง่ทักษะ/ประสบการณ์ใหม่ ได้แก่ ได้รู้พื้นจิตวิญญาณสหกรณ์ที่มีอุดมการณ์ช่วยถ่วงดุลกระแสทุนนิยมให้คนหันกลับมาสู่การใส่ใจต่อผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นที่จะสร้างคุณภาพชีวิตร่วมกัน ได้ร่วมยกร่างข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย เชื่อมมั่นในหลักการพึ่งตนเอง และได้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข เนื่องจากการสร้างเครือข่ายโดยใช้ความสัมพันธ์ในเชิงความไว้วางใจ ความเป็นเพื่อนรู้ใจ ความตั้งใจมุ่งมั่น ฯลฯ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะปรากฏเห็นได้ต่อเมื่อมีเวลาสักระยะหนึ่งสำหรับการเรียนรู้ โครงการพัฒนาอาจต้องใช้เวลามากกว่าที่คาดไว้ภายใน 1 ปี จึงจะสามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งได้ ดังนั้นควรขยายเวลาเพื่อดำเนินโครงการต่อไปอีกอย่างน้อย 1 ปี

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และบทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนของสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์และจัดเวทีสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์เกี่ยวกับการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานและการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ กระบวนการดำเนินงานตามโครงการใช้การศึกษาเอกสาร/การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจและชี้ชวนเข้าร่วมโครงการ การร่วมกันวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และบทบาทของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ การประเมินความสนใจและความพร้อมในการสร้างเครือข่าย การทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย การเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา กิจกรรมการเชื่อมโยงภายในเครือข่าย การประสานระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย การติดตามผลการเชื่อมโยงเครือข่าย และการสรุปบทเรียน

ผลการดำเนินโครงการพบว่า การเป็นสมาชิกในกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ของประชาชนในจังหวัดหนองคายนั้นมุ่ง “สิทธิ” มากกว่าการเข้าไปทำ “หน้าที่” กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ขาดความเข้มแข็ง คณะกรรมการและสมาชิกไม่มีความเข้าใจในแนวคิดของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่ตนสังกัด หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมยังใช้วิธีการจัดตั้ง ส่งเสริม มากกว่าการหนุนเสริม ความเข้มแข็งและยั่งยืนของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จึงไม่เกิดขึ้น การเชื่อมโยงเครือข่ายที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ก่อนโครงการเข้าไป เกิดจากเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายดำเนินการจับคู่ให้ทำธุรกิจกันเป็นแบบ “คู่ค้า” มากกว่าการเป็น “เครือข่าย” หลังจากโครงการเข้าไปในพื้นที่ ทีมวิจัยได้ดำเนินการหนุนเสริมชี้ชวนให้ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ได้ตระหนักในคุณค่าของกลุ่มและเครือข่าย ทำให้ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์คิดรวมตัวกันเป็นเครือข่ายและพัฒนาการเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกิจกรรมบางอย่าง ก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมในแง่การเพิ่มทุนทางสังคม เช่น การรู้จักมักคุ้นกัน การแลกเปลี่ยนแนวคิดและปรับใจให้ตรงกัน เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำ ฯลฯ และเกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจในแง่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และขยายโอกาส จากกิจกรรมบางอย่างที่เชื่อมโยงกันภายในเครือข่าย เครือข่ายคุณค่ามีส่วนช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ เนื่องจากสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นคนยากจน โครงการได้ช่วยกระตุ้นผู้นำกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ช่วยให้ผู้ในกลุ่มได้รู้จักกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีการปรับทุกข์และปรับใจให้ตรงกัน

และช่วยให้ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ “มีสติเกิดขึ้น” และตระหนักในคุณค่าของการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็น
ต้นทุนสำคัญในการลด/แก้ปัญหาคความยากจน ในแง่เศรษฐกิจเครือข่ายได้ช่วยให้คนยากจนมี
โอกาสได้สินค้าราคาถูกลงและเพิ่มอำนาจต่อรองการซื้อขายมากขึ้น กระบวนการพัฒนาเครือข่าย
เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาความยากจน ต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการ
สร้างเครือข่ายมีลักษณะเป็นการสร้างความสัมพันธ์เชิงความไว้วางใจ ความเป็นเพื่อนที่รู้ใจ ความ
ตั้งใจมุ่งมั่น การรู้จักพอเพียง ฯลฯ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะปรากฏขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีเวลาสักกระยะหนึ่ง
สำหรับการเรียนรู้และพัฒนาไปสู่เครือข่ายที่เข้มแข็ง

ABSTRACT

The Project of Co-operative Movement Development in Nongkhai Province

The purposes of this project were to study situations and roles of the implementation of group, organization and co-operative, to appraise the information of the poor who registered their membership and to build up the understanding forums among leaders in creating the implementation framework and linking their network. The processes were documentary studies, cooperation of agencies involved, workshops for creating the understanding and persuading the participation, the exchanged lessons of analyzing situations and roles, the appraisal of understanding and readiness of creating network, the implementation framework revision of networking members, networking committee election, monthly meetings of networking committee for exchange learning and developing the linking activity within network, the cooperation of the networking committee and leaders of group, organization and co-operative, the follow up networking linkage and lesson learned conclusion.

The results of the project revealed that the membership of group, organization and co-operative of the people in Nongkhai province aimed at gaining 'right' rather than doing 'function'. All group, organization, and co-operative were not empowered. The committee and members did not understand the concepts of their group, organization and co-operative. The agencies involved were imposing rather than empowering. Therefore, they were not either empowered or sustainable. The former linking network was created by the officers of co-operative office in Nongkhai province. They matched their business in terms of 'co-business' rather than 'network' while the research team enhanced all leaders to be aware of their group and network values. This project persuaded the leaders to organize network and develop some activities. Social values were created to increase social capital, for instance, face-to-face relationship, concept exchange and adjustment and leadership development. Moreover, economic values were created in terms of decreasing expenditures, increasing incomes and chances from some activities that could be linked within network. As most of the members were poor so this values could resolve their problem of poverty. Also, this project could encourage the leaders to adjust their concepts, get to know each other, exchange their learning, 'become sensible' and be

aware of self-reliance. All of this was significant capital for reducing and resolving poverty. Economically, the network could motivate the poor to consume cheaper goods and empower better selling and buying negotiations.

In conclusion, the process of network development could be a means of resolving poverty. It was needed to implement continuously because creating network needed trustworthy relationship, friendship, intention and sufficiency. All took a period of time for learning and developing which led to network empowerment.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(2)
บทคัดย่อ	(6)
Abstract	(8)
สารบัญ	(10)
สารบัญตาราง	(12)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 บริบทจังหวัดหนองคาย	1
1.2 สถานการณ์เกี่ยวกับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ก่อนเข้าโครงการ	12
1.3 สถานการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	19
1.4 สรุป	20
บทที่ 2 บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	21
2.1 แหล่งข้อมูล/วิธีการเก็บข้อมูล	21
2.2 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน	21
2.3 สรุป	28
บทที่ 3 ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย	29
บทที่ 4 เครือข่ายที่เกิดขึ้น	45
4.1 ข้อสรุปจำนวน/รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย	45
4.2 เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	51

	หน้า
บทที่ 5 บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาคอขวด	59
5.1 ตัวแบบในการวิเคราะห์	59
5.2 สรุปผลการวิเคราะห์	60
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	63
6.1 สรุปผลการดำเนินการ	63
6.2 ประโยชน์ที่ตัวนักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ	66
6.3 ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	70

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ และระยะทางจากตัวจังหวัดไปอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดหนองคาย	6
2 แสดงจำนวนสหกรณ์และสมาชิกในจังหวัดหนองคาย	12
3 แสดงจำนวนเงินที่ทำเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์โดยรวมในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย	13
4 แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	15
5 แสดงจำนวนและสมาชิกกลุ่ม/องค์กรหรือสหกรณ์ภาคประชาชน จังหวัดหนองคาย	17
6 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนคนจนจดทะเบียนคนจนแบ่งตามพื้นที่ รายอำเภอ (พ.ศ. 2549)	22
7 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนคนจนจดทะเบียนจังหวัดหนองคาย แบ่งตามปัญหาความยากจน พ.ศ. 2548	23
8 แสดงจำนวนสมาชิก จำนวนสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนคนจน และร้อยละของสมาชิก ที่ขึ้นทะเบียนคนจนของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	24
9 แสดงจำนวนสมาชิกสหกรณ์จดทะเบียนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ ที่จดทะเบียนคนจนที่ได้รับคัดเลือกในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	25
10 แสดงจำนวนสมาชิกสหกรณ์ภาคประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ ที่จดทะเบียนคนจน	27
11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย	29
12 แสดงการเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่าย และคุณค่าทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย	48
13 แสดงระดับพัฒนาการและสภาพหรือลักษณะของกิจกรรมเครือข่ายกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	55
14 แสดงระบบที่เกี่ยวข้องและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	56

15	แสดงข้อมูลสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในเครือข่ายและสมาชิกจดทะเบียน คนจนที่รวมอยู่ในกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	61
16	แสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (outcome) เฝ้าระวังแก้ปัญหาความยากจน ให้แก่สมาชิกของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่ประเทศไทยแสดงตำแหน่งจังหวัดหนองคาย	3
2 แสดงอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดหนองคาย	7
3 แสดงการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เกิดขึ้น	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บริบทจังหวัดหนองคาย

1.1.1 ความเป็นมา

ชุมชนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณ 3,000 ปี (ช่วงสมัยเดียวกับบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี) ซึ่งมีการพบหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงถึงการตั้งหลักแหล่งของกลุ่มคนที่บ้านโคกคอน อำเภอท่าบ่อ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาหลายชิ้น ทอหินขัดและลูกปัดจำนวนมาก

ตามตำนานอุรังคธาตุ ซึ่งว่าด้วยการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงเมืองต่างๆที่มีการสร้างพระธาตุเจดีย์ขึ้นเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เช่น เวียงจัว (สันนิษฐานว่า คือบริเวณตำบลบ้านฝาง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย) เวียงนกยูง (อยู่ติดกับห้วยโงง กิ่งอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย) นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่น่าสนใจเกี่ยวกับเมืองหนองคาย ว่าปลายสมัยขอมเรืองอำนาจ ราวพุทธศตวรรษที่ 18 กล่าวถึง “เมืองเวียงคุก” ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีอาณาบริเวณครอบคลุมตัวเมืองหนองคาย มีการพบซากปราสาท ชิ้นส่วนของยอดปรางค์ กลิบขุ่น และเทวรูปจำหลักบนแผ่นทราย

ในหลักศิลาจารึก หลักที่ 1 สมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งสุโขทัย กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวโยงกับพื้นที่หนองคายและเวียงจันทน์ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามว่า “ฮอดฝั่งของถึงเมืองเวียงจันทน์ เวียงคำเป็นที่แล้ว” หมายความว่า สุโขทัยมีอาณาเขตด้านทิศตะวันออกถึงเมืองเวียงจันทน์ และเมืองเวียงคำ ริมฝั่งแม่น้ำโขง สันนิษฐานว่า “เวียงคุก” ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย น่าจะเป็นเมืองเดียวกับเมือง“เวียงคำ” มีการค้นพบโบราณสถาน โบราณวัตถุในเมืองเวียงคุกหลายแห่ง (เวียงคุก เป็นเมืองโบราณตั้งแต่สมัยขอมโบราณ ปัจจุบันมีร่องรอยสภาพปรักหักพัง เรียงรายอยู่ริมแม่น้ำโขงบนถนนสายหนองคาย – ท่าบ่อ)

ใน พ.ศ. 2103 สมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยาตอนต้น คราวสงครามช้างเผือกระหว่างไทยกับพม่า เมื่อพม่ายกทัพยึดเมืองเชียงใหม่ได้ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ซึ่งครองเมืองเชียงใหม่ขณะนั้นเป็นผู้นำชาวเมืองเชียงใหม่อพยพหนีสงครามไปอยู่ที่อำเภอศรีเชียงใหม่ ในจังหวัดหนองคายปัจจุบัน

สมัยรัชกาลที่ 3 เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ผู้ครองนครเวียงจันทน์ กองทัพไทยสามารถปราบกบฏได้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯให้พระปทุมเทวา-

ภิบาล(ท้าวเคน)ปกครองเมืองเวียงจันทน์ และให้ขึ้นกับเมืองหนองคาย ซึ่งมีฐานะเป็นหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ ต่อมาในปี พ.ศ. 2436 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไทยต้องเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงบางส่วน รวมทั้งเมืองเวียงจันทน์ให้แก่ฝรั่งเศส ลดฐานะเมืองหนองคาย ซึ่งเคยเป็นหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือให้ไปอยู่ในเขตการปกครองของมณฑลอุดร ในปี พ.ศ. 2457 สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการปรับเปลี่ยนระบอบการปกครองใหม่ หนองคายจึงได้รับการจัดตั้งให้เป็นเมืองโดยมีข้าหลวงปกครองต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

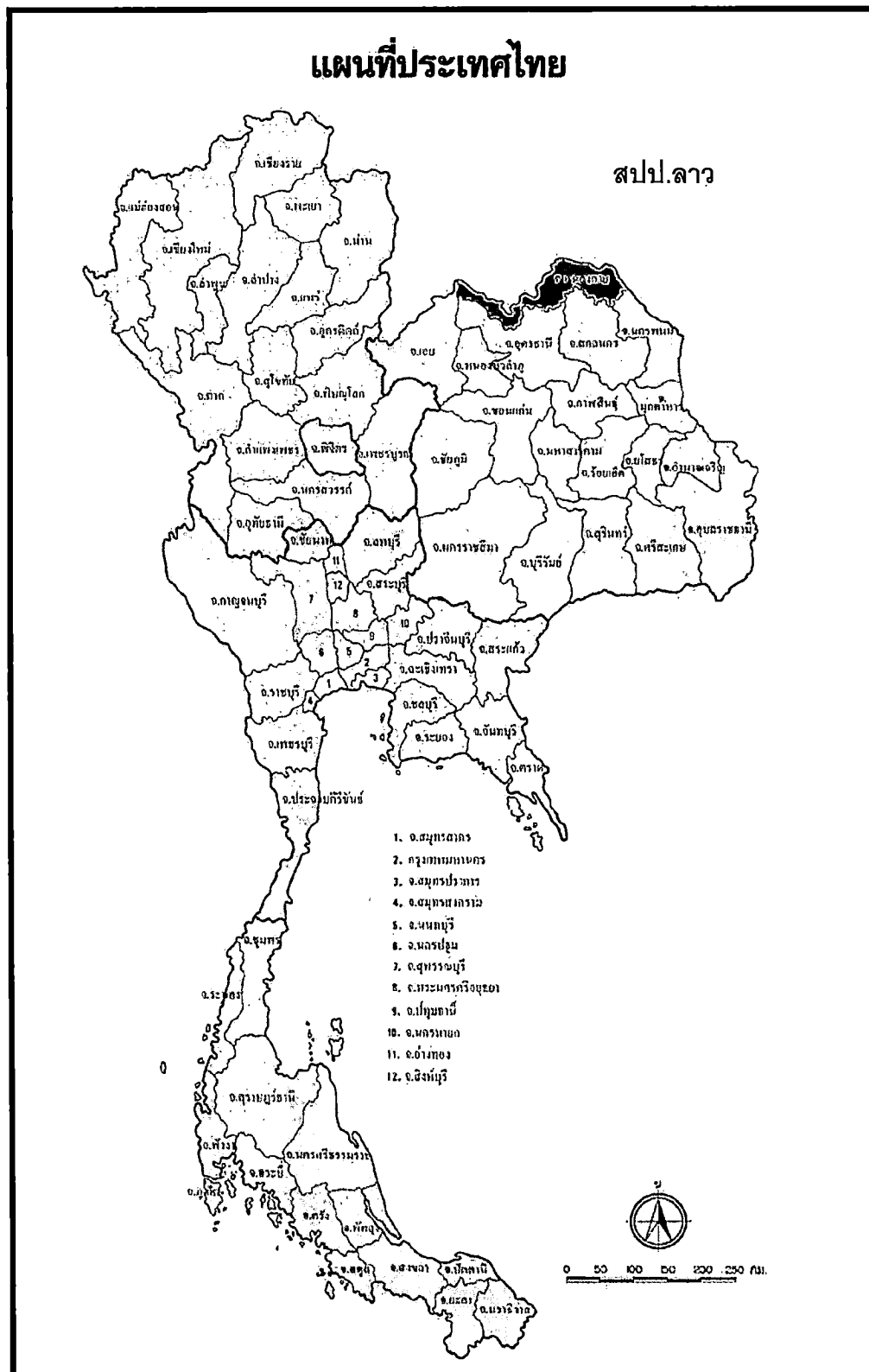
บริเวณที่ตั้งตัวเมืองหนองคายเดิมเป็นชุมชนเล็ก ๆ ชื่อ “บ้านไผ่” ซึ่งมีไม้ไผ่อยู่ทั่วไป สันนิษฐานว่า อยู่ในเขตการปกครองของเวียงคุก ซึ่งเป็นเมืองโบราณ คำว่า “หนองคาย” น่าจะมาจากคำว่า “บึงคาย” หรือ “หนองคาย” ซึ่งกองทัพไทยช่วงปรากฏกบฏเจ้าอนุวงศ์ ตั้งอยู่ที่ค่ายบกหวานห่างจากแม่น้ำโขงจึงต้องอาศัยน้ำจากหนองน้ำมาบริโภค และเรียกหนองน้ำนั้นว่า บึงคาย หรือ หนองคาย โดยนิยมเรียกหนองคายมากกว่า เมื่อมีการตั้งเมืองใหม่บริเวณชุมชนบ้านไผ่ จึงนำชื่อหนองคาย ซึ่งถือว่าเป็นนามมงคลมาใช้เรียกเมืองใหม่ ชื่อ หนองคาย ต่อมาเพี้ยนเป็น “หนองคาย” กอไผ่และหนองน้ำจึงกลายดวงตราของจังหวัด

1.1.2 ที่ตั้ง

จังหวัดหนองคายตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีระยะห่างจากกรุงเทพฯ 616 กิโลเมตร ตามระยะทางหลวงแผ่นดิน สาย 2 ถนนมิตรภาพ และห่างจากกำแพงนครเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 24 กิโลเมตร โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นพรมแดน ที่ตั้งของจังหวัดมีความสัมพันธ์กับบริเวณแวดล้อมตามทิศหลัก ดังนี้

ทิศเหนือ	จดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีสะพานมิตรภาพไทย – ลาว เชื่อมต่อกันระหว่างสองประเทศ
ทิศใต้	จดจังหวัดอุดรธานี สกลนคร
ทิศตะวันออก	จดจังหวัดนครพนม
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดเลย

พิจารณาจากลักษณะที่ตั้งของจังหวัดหนองคาย จัดว่าเป็นจังหวัดที่มีทำเลที่ตั้งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหรือเป็นประตู (Gate Way) สู่อินโดจีน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศไทยแสดงตำแหน่งจังหวัดหนองคาย

1.1.3 ขนาดและรูปร่าง

จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 7,332.38 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 4,582,675 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทยถือว่าเป็นจังหวัดขนาดกลาง จากพื้นที่ดังกล่าวจำแนกการใช้พื้นที่ได้ดังนี้

ที่	การใช้พื้นที่	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่
1	พื้นที่การเกษตร	2,351,507	51.31
2	พื้นที่ป่าไม้	370,560	8.08
	2.1 ป่าอนุรักษ์	117,100	3.86
	2.2 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	116,502	2.54
	2.3 พื้นที่กันคั่นอื่น ๆ	76,898	1.68
3	พื้นที่สาธารณประโยชน์	1,860,608	40.69

รูปร่าง(Shape)จังหวัดหนองคาย หากพิจารณาจากแผนที่จะเห็นว่าเป็นจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีเอกลักษณ์พิเศษ คือมีรูปร่างเป็นแนวยาวทอดขนานไปตามแม่น้ำโขง วัดความยาวจากอำเภอสังคมถึงอำเภอบึงโขงหลง มีความยาวทั้งสิ้น 330.60 กิโลเมตร ความกว้างของพื้นที่จากทิศเหนือมาทิศใต้โดยเฉลี่ยประมาณ 25-50 กิโลเมตร จัดเป็นจังหวัดที่มีอุปสรรคในการบริหารจัดการ อันเนื่องมาจากระยะทางที่ห่างไกลจากศูนย์การปกครองซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย

1.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง ลักษณะคล้ายลอนลูกคลื่น ระดับความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,200 ฟุต ด้านตะวันออก ตะวันตกและด้านใต้เป็นที่สูง ส่วนที่ราบจะอยู่บริเวณตอนเหนือมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ลักษณะภูมิประเทศแยกได้เป็น 4 บริเวณ ได้แก่

- 1.) เขตพื้นที่ค่อนข้างราบ ได้แก่ เขตอำเภอเมืองหนองคาย ท่าบ่อศรีเชียงใหม่ ซึ่งใช้ประโยชน์ในการทำนาและทำสวนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง
- 2.) เขตพื้นที่ ๆ เป็นคลื่นลอนลาด กระจายอยู่ทุกอำเภอเป็นหย่อม ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาและปลูกพืชไร่ นอกนั้นเป็นสวนและป่าธรรมชาติ

3.) เขตพื้นที่เป็นคลื่นลอนชัน เป็นภูเขาและป่าธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ เต็งรัง เบญจพรรณ พบในเขตอำเภอบึงกาฬ เขก้า บึงโขงหลง ศรีวิไล บุ่งคล้า พรเจริญและ สังคม

4.) เขตพื้นที่ ๗ เป็นภูเขาที่มีความสูงชัน ความสูงเฉลี่ยจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 200 เมตรขึ้นไป เป็นเขตเทือกเขาต่าง ๆ ทางทิศตะวันตกในเขตอำเภอสังคมและทิศตะวันออกในเขตอำเภอบึงกาฬ ลักษณะภูเขาด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาโดด เช่น ภูสิงห์ ภูทอก ภูวัง ภูลังกา ฯลฯ

เนื่องจากแม่น้ำโขงไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ หลายอำเภอ จึงก่อให้เกิดประโยชน์ในการเกษตรกรรม ราษฎรได้อาศัยแม่น้ำโขงเป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะราษฎรที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขงจะได้รับประโยชน์มากกว่าราษฎรที่อาศัยอยู่ลึกเข้าไปภายในแผ่นดิน นอกจากนี้สำนักงานพลังงานแห่งชาติได้จัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ใน 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ รวมทั้งสิ้น 113 สถานี เพื่อสูบน้ำจากแม่น้ำโขงและแหล่งอื่น ๆ ขึ้นมาใช้ในการเกษตรกรรม แหล่งน้ำที่สำคัญนอกจากแม่น้ำโขง คือแม่น้ำสงคราม ซึ่งมีความยาว 420 กิโลเมตร ต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานผ่านจังหวัดอุดรธานี สกลนคร อำเภอโซ่พิสัยและอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย เป็นแหล่งปลาที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระบบนิเวศที่เรียกว่า ป่าฟุ้ง ป่าทาม (ป่าชุ่มน้ำ) และยังมีสายน้ำย่อย ๆ ที่เชื่อมกับแม่น้ำโขง มีลักษณะคล้ายกังวาลอยู่ทั่วไป เช่น ห้วยน้ำโมง ผ่านอำเภอท่าบ่อ แม่น้ำปากสวยผ่านอำเภอเมืองหนองคาย ห้วยทอนผ่านอำเภอศรีเชียงใหม่ ห้วยพันลำและห้วยพังบาตร ผ่านอำเภอบึงกาฬ ลงสู่แม่น้ำโขง ห้วยหลวงผ่านอำเภอโพนพิสัยลงสู่แม่น้ำสงครามแล้วลงสู่แม่น้ำโขง เป็นต้น

1.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,662 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในปี 2544 วัดได้ 37904 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 23 วัน ฝนตกน้อยที่สุดในปี 2544 วัดได้ 1.1 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 2 วัน

อุณหภูมิ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 8.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 40.7 องศาเซลเซียส

ฤดูกาล มี 3 ฤดู กล่าวคือ ฤดูร้อน อากาศจะร้อนจัด ฤดูฝนจะมีฝนตกหนัก เนื่องจากมีพื้นที่ติดต่อกับแม่น้ำโขง บางปีมีปัญหาน้ำท่วม เป็นจังหวัดหนึ่งที่เกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง ฤดูหนาวอากาศจะหนาวเย็น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นที่สูงและอยู่ติดกับแม่น้ำโขง

1.1.6 เขตการปกครอง

จังหวัดหนองคายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ และ 4 กิ่งอำเภอ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 17 เทศบาลตำบล 112 ตำบล และ 1,313 หมู่บ้าน กล่าวเฉพาะรายละเอียดชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอและระยะทางจากตัวจังหวัดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ และระยะทางจากตัวจังหวัดไปอำเภอต่าง ๆ ในเขต จังหวัดหนองคาย

ที่	ชื่ออำเภอ/กิ่งอำเภอ	ระยะทางจากตัวจังหวัดไปอำเภอ (กม.)
1	อำเภอเมืองหนองคาย	-
2	อำเภอท่าบ่อ	41
3	อำเภอศรีเชียงใหม่	57
4	อำเภอสังคม	95
5	อำเภอโพนพิสัย	45
6	อำเภอปากคาด	90
7	อำเภอโซ่พิสัย	120
8	อำเภอบึงกาฬ	136
9	อำเภอเซกา	225
10	อำเภอพรเจริญ	182
11	อำเภอศรีวิไล	163
12	อำเภอบุ่งคล้า	145
13	อำเภอบึงโขงหลง	238
14	กิ่งอำเภอสระใคร	27
15	กิ่งอำเภอโพธิ์ตาก	77
16	กิ่งอำเภอรัตนวาปี	71
17	กิ่งอำเภอเฝ้าไร่	71

ที่มา : สำนักงานจังหวัดหนองคาย, 2549

แผนที่จังหวัดหนองคาย

ภาพที่ 2 แสดงอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดหนองคาย

จากอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด มีอำเภอ/กิ่งอำเภอที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ คืออำเภอสังคม ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ เมืองโพนพิสัย ปากคาด บึงกาฬ บุ่งคล้า บึงโขงหลง และกิ่งอำเภอรัตนวาปี และทั้ง 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ จะมีอาณาเขตติดต่อกับ สปป.ลาว คือแขวงเวียงจันทน์ กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงบอลิคำไซ และแขวงคำม่วน จังหวัดหนองคายมีจุดผ่านแดนไป สปป.ลาว รวม 5 จุด เน้นจุดผ่านแดนถาวร 3 จุด และจุดผ่านแดนผ่อนปรน 5 จุด

จุดผ่านแดนถาวร 3 จุด ได้แก่

1. ด้านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว อำเภอเมืองหนองคาย และบ้านดงพลู เมืองหาดทรายฟอง กำแพงนครเวียงจันทน์
2. ด้านท่าเสด็จ(ท่าเรือหายโศก) อำเภอเมืองหนองคายและบ้านท่าเตื่อ เมืองหาดทรายฟอง กำแพงนครเวียงจันทน์
3. ด้านบึงกาฬ อำเภอบึงกาฬ และเมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ

จุดผ่อนปรนมี 5 จุด ได้แก่

1. บ้านเป่งจาน ตำบลโพนแพง กิ่งอำเภอรัตนวาปี และบ้านทวย เมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ
2. บ้านบุงค้ำ ตำบลบุงค้ำ อำเภอบุงค้ำ และ บ้านปากกระดิง เมืองปากกระดิง แขวงบอลิคำไซ
3. บ้านจุมพล ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย และ บ้านโดนใต้ เมืองปากงึม กำแพงนครเวียงจันทน์
4. บ้านห้วยคาค ตำบลปากคาค อำเภอปากคาค และบ้านห้วยทราย เมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ
5. บ้านหม้อ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ และ บ้านด่านคำ เมืองสีโคดตะบอง กำแพงนครเวียงจันทน์

1.1.7 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดหนองคายพิจารณาได้จากรายได้ต่อหัว (PCI) ผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัด (GPP) ภาวะการค้าโดยทั่วไป และการค้าชายแดนไทย-ลาว ส่วนสภาพทางสังคม พิจารณาได้จาก ประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณี แหล่งท่องเที่ยวและความ เป็นเมืองน่าอยู่ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขปดังนี้

รายได้ต่อหัว ปี 2546 เท่ากับ 25,944 บาท อัตราการว่างงานปี 2548 เท่ากับ ร้อยละ 10.24 และอัตราเงินเฟ้อเท่ากับร้อยละ 5.4

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ปี 2546 ณ ราคาประจำปี 25,026 ล้านบาท เกษตรกรรม 5,998 ล้านบาท (ร้อยละ 23.97) และภาคนอกเกษตร 19,028 ล้านบาท (ร้อยละ 76.03)

ภาวะการค้าทั้งการค้าส่ง การค้าปลีก ขยายตัวดีขึ้น ซึ่งในจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่จะเป็นการค้าปลีก เช่น ร้านค้าสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลเวน (Seven Eleven) ในเครือ บริษัทซีพี, และร้านค้าเบ็ดเตล็ดทั่วไป โดยภาพรวมแล้วถือว่าภาวะการค้าขายและบริโภคของ ประชาชน มีปริมาณจับจ่ายใช้สอยสินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าหมวดอื่นๆเพิ่มขึ้น ประกอบ กับประชาชน สปป.ลาว เข้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในห้างสรรพสินค้าเทสโก้โลตัส (Tesco Lotus) ได้สะดวก นอกจากนั้นการค้าขายในตลาดอินโดจีน(ท่าเสด็จ) มีความคึกคักมากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเทศกาลออกพรรษาบั้งไฟพญานาค

การค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ที่ผ่านมา ด้านศุลกากรหนองคาย และด้าน ศุลกากรบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย และจุดผ่อนปรน ขยายตัวทั้งการส่งออกและนำเข้า เปรียบ เทียบระหว่างปี 2547 และ 2548 มีมูลค่าการค้ารวมเพิ่มขึ้น 5,207.67 ล้านบาท (ร้อยละ 43.42) มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น 5,107.22 ล้านบาท (ร้อยละ 46.72) สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญได้แก่ หมวดสินค้าเชื้อเพลิง สิ่งทอ อุตสาหกรรมเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์และส่วนประกอบ ยานพาหนะ และอุปกรณ์ส่วนประกอบ เป็นต้น มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น 100.45 ล้านบาท คิด เป็นร้อยละ 9.47 สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ ไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์ไม้ ยานพาหนะ สิ่งทอ สินค้า กลกรรม เครื่องจักรไม่ใช้ไฟฟ้า เป็นต้น มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น 5,006.77 ล้านบาท (ร้อยละ 50.72)

ประชากร จังหวัดหนองคายมีจำนวนประชากร 903,907 คน (ข้อมูลจาก วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 19 มิถุนายน 2549 และสำนักงาน จังหวัดหนองคาย วันที่ 30 เมษายน 2548) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา นับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม และด้วยเหตุที่หนองคายเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้ขีดประเทศ เพื่อนบ้านคือ ลาวและเวียดนาม ซึ่งสามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวก ดังนั้น จังหวัด หนองคายจึงมีกลุ่มคนหลากหลาย นอกจากชาวไทยแล้วยังมีชาวลาวเชื้อสายเวียงจันทน์ ชาว เวียดนาม จึงทำให้เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภายใต้วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง สิ่งที่น่าสนใจให้เห็นวัฒนธรรมของเวียดนามได้แก่ อาหารประเภทแหนมเนือง หมูยอ ซึ่งมี ชื่อเสียงและหากินได้ง่ายในเมืองหนองคาย ในเขตอำเภอท่าบ่อมีคนไทยเชื้อสายเวียดนามอยู่ จำนวนมาก

ขนบธรรมเนียมประเพณี จังหวัดหนองคายมีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือน จังหวัดอื่นๆในภาคอีสาน คือ มีคติการถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ตาม"ประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่" "คองสิบสี่" เป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญในการรักษาบ้านครองเรือน มีศีลธรรม เช่น พุดจา ไพเราะ มีความรอบรู้ ยุติธรรม เป็นต้น ส่วน "ฮีตสิบสอง" หมายถึง การทำบุญตามประเพณี 12 เดือน เช่น เดือนอ้ายหรือเดือนเจียง จะมีงานบุญเข้ากรรม เดือนยี่มีงานบุญคูณลาน เป็นต้น ปัจจุบันจังหวัดหนองคาย การฟื้นฟูการจัดงานฮีตสิบสองเป็นงานใหญ่ๆเพื่ออนุรักษ์มรดกทาง วัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด มีงานประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ งานอนุสาวรีย์ ปราสาท งานตรุษสงกรานต์ งานบุญบั้งไฟ งานแห่เทียนพรรษา งานตักบาตรเทโวและแข่งเรือ มิตรภาพไทย-ลาว และที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก คือ งานลอยเรือไฟบูชาพระธาตุกลางน้ำ และชม บั้งไฟพญานาควันออกพรรษาของทุกปี แต่ละปีมีประชาชนไปชมบั้งไฟพญานาคประมาณ 100,000 - 300,000 คน

แหล่งท่องเที่ยว ด้วยจังหวัดหนองคายมีที่ตั้งเป็นประตูสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและอินโดจีน มีพื้นที่เป็นแนวยาวคู่ขนานกับแม่น้ำโขง รวมทั้งเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของกลุ่มแม่น้ำสงครามและแม่น้ำโขง ทำให้เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ (1) วัดโพธิ์ชัย ที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญเหลือซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดหนองคาย (2) วัดพระธาตุบังพวน เจดียย์เก่าแก่เป็นรูปสลูปแบบอินเดียรุ่นเดียวกับองค์พระปฐมเจดีย์ (3) วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ (4) วัดสว่างอารมณ์ อำเภอปากคาด (5) วัดเจติยาศีริวิหารหรือวัดภูทอก อำเภอศรีวิไล (6) วัดศรีชมภูองค์ตื้อ อำเภอท่าบ่อ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) สะพานมิตรภาพไทย-ลาว (2) ตลาดสินค้าอินโดจีนหรือท่าเสด็จ เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ (1) แหล่งที่เป็นน้ำตก เช่น น้ำตกตาดเสริม อำเภอสังคม น้ำตกตาดสะแนน อำเภอบึงกาฬ เป็นต้น (2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว คลุมพื้นที่อำเภอบึงกาฬ เซกา และอำเภอนุ่งคล้า (3) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบึงโขงหลงและเซกามีพื้นที่ 8,002 ไร่ ซึ่งตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar) ได้บรรจุให้อยู่ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ลำดับที่ 1,098 ของโลก (5 กรกฎาคม 2544)

1.1.8 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

“เรารักหนองคาย (We Love Nongkhai)”

“เมื่อนำอยู่ ควบคู่การศึกษา วัฒนธรรมล้ำค่า เกษตรอุตสาหกรรมหลากหลาย ขยายเศรษฐกิจการค้าสู่อินโดจีน พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน”

คำกล่าวข้างบนนี้คือ วิสัยทัศน์ของจังหวัดหนองคาย ซึ่งเราอาจจะพบเห็นได้อยู่ทั่วไป ตามป้ายประกาศต่างๆ ภายในจังหวัดหนองคาย จากวิสัยทัศน์และคำขวัญดังกล่าว รวมทั้ง

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2542 กำหนดให้มีการพัฒนาเมื่อนำอยู่และชนบทนำอยู่
- จังหวัดหนองคายได้รับการคัดเลือกจากนิตยสาร Modern Maturity ให้หนองคายเป็นเมื่อนำอยู่ (สำหรับผู้สูงอายุ) อันดับ 7 ของโลก
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคัดเลือกเมืองหนองคายให้เป็นเมือง Long Stay สำหรับการท่องเที่ยว

จังหวัดหนองคายจึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันปี 2549 มียุทธศาสตร์ของจังหวัด 6 ยุทธศาสตร์ คือ

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร
2. ยุทธศาสตร์ด้านการฟื้นฟูระบบนิเวศน์
3. ยุทธศาสตร์ด้านการค้าและการลงทุน
4. ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว
5. ยุทธศาสตร์ด้านโอท็อป (OTOP) และเอสเอ็มอี (SMEs)
6. ยุทธศาสตร์ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นไปตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งมีโครงการต่างๆเกิดขึ้นในปี 2547 – 2549 หลายโครงการ ที่สำคัญได้แก่

1. โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพังตามแนวลำน้ำโขง
2. โครงการก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานน้ำจืดจังหวัดหนองคาย
3. โครงการก่อสร้างด่านพรมแดนพร้อมท่าเทียบแพขนานยนต์อำเภอบึงกาฬ
4. โครงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมแหล่งท่องเที่ยว
5. โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์
6. โครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา
7. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ตลาดท่าเสด็จเพื่อเพิ่มศักยภาพการค้าและการลงทุน
8. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถานที่พักแบบ Home Stay เพื่อบริการนักท่องเที่ยวในเทศบาลต่างๆ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลบั้งไฟพญานาค
9. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดหนองคายกับ สปป.ลาว (เวียงจันทน์)
10. โครงการก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) จังหวัด

1.2 สถานการณ์เกี่ยวกับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายก่อนเข้าโครงการ

1.2.1 สถานการณ์ในภาพรวมของสหกรณ์ที่มีการจดทะเบียน

สหกรณ์ที่มีการจดทะเบียนในจังหวัดหนองคายมี 2 ลักษณะคือ สหกรณ์ และ กลุ่มเกษตรกร สถานการณ์ในแต่ละลักษณะมีดังต่อไปนี้

1.2.1.1 สหกรณ์

จังหวัดหนองคาย เริ่มมีสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ โดยการแนะนำของ กรมส่งเสริมสหกรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ซึ่งในระยะแรกมีในเขตอำเภอสังคม ศรีเชียงใหม่ ท่าบ่อ เมือง ปากคาด บึงกาฬ พรเจริญ และอำเภอเซกา ปัจจุบันนี้สหกรณ์ในจังหวัด หนองคายมีทั้งหมด 76 สหกรณ์ และจำนวนสมาชิกทั้งหมด 109,578 คน ส่วนใหญ่ เป็นสหกรณ์การเกษตร รองลงมาเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์ประมง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสหกรณ์และสมาชิกในจังหวัดหนองคาย

ประเภทสหกรณ์	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ	จำนวนสมาชิก (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตร	65	85.53	97,288	88.78
สหกรณ์ออมทรัพย์	9	11.84	11,799	10.77
สหกรณ์ร้านค้า	2	2.63	356	0.32
สหกรณ์ประมง	1	1.32	135	0.12
รวม	76	100	109,578	100

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย, 2548.

หากพิจารณาสหกรณ์จังหวัดหนองคายตามสภาพที่ตั้งของอำเภออาจจำแนก เป็น 2 ลักษณะคือ (1) สหกรณ์ที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ อำเภอสังคม ศรีเชียงใหม่ ท่าบ่อ เมือง โพนพิสัย รัตนวาปี ปากคาด บึงกาฬ และอำเภอบึงคำ สมาชิก สหกรณ์ในเขตนี้จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี เช่น ปลูกข้าว ยาสูบ อ้อย มะเขือเทศ และพืชผักอื่น ๆ โดยอาศัยน้ำจากแม่น้ำโขง โดยภาพรวมพื้นที่เขตนี้จะมีสภาพ เศรษฐกิจดี และ (2) สหกรณ์ที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่ไม่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ อำเภอโซ่พิสัย

พรเจริญ เซกา ศรีวิไล สระใคร ปุงคล้า และอำเภอบึงโขงหลง สมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ตลอดปี การเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ปัจจุบันสมาชิกสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกยางพารา ซึ่งสมาชิกสหกรณ์คาดหวังว่าในอนาคตน่าจะเป็นพืชที่จะทำให้ฐานะของสมาชิกดีขึ้น

จากจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดในจังหวัดหนองคาย 76 แห่ง จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ สหกรณ์ภาคการเกษตร 65 แห่ง ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่เกี่ยวกับการเกษตรทั่วไป กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มทำสวนยางพารา กลุ่มเลี้ยงสัตว์ และในเขตปฏิรูปที่ดิน และสหกรณ์นอกภาคเกษตร 11 แห่ง ซึ่งเกี่ยวกับการออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน ร้านค้า และการพัฒนาชีวิตครู

กล่าวโดยสรุป สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายทั้งหมดมีธุรกิจหลักของสหกรณ์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนเงินที่ดำเนินธุรกิจหลักของสหกรณ์โดยรวมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ที่	ธุรกิจหลักที่ดำเนินการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1	การให้บริการสินเชื่อ	3,659,007,024.25	90.31
2	การรับฝากเงิน	212,591,668.48	5.25
3	การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	143,849,344.69	3.55
4	การรวบรวมผลผลิต	35,697,383.74	0.88
5	การบริการสูบน้ำ	334,965.00	0.01
	รวม	4,051,480,386.10	100

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย, 2548.

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อมากที่สุด รองลงมาเป็นธุรกิจรับฝากเงิน การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต และการบริการสูบน้ำ ตามลำดับ

สภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกัน 3 ฝ่ายคือ (1) ฝ่ายคณะกรรมการดำเนินงาน (2) ฝ่ายจัดการ และ (3) ฝ่ายสมาชิก ฝ่ายคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน สมาชิกจะ

เป็นผู้มีส่วนกำหนดนโยบาย ระเบียบหรือข้อบังคับของสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ และฝ่ายจัดการจะเป็นผู้นำนโยบายและระเบียบไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกโดยส่วนรวม

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ได้ข้อสรุปดังนี้

จุดแข็ง (S)

- (1) การมีหน่วยงานรัฐ คือสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ให้การส่งเสริม แนะนำ
- (2) การเป็นศูนย์รวมของสมาชิก
- (3) การมีสำนักงานและสถานที่เหมาะสม
- (4) สหกรณ์มีวัสดุอุปกรณ์เพื่อการตลาด เช่น รางข้าว ลานตากเมล็ดพันธุ์ ตาซัง ฯลฯ
- (5) มีสมาชิกและรู้ว่าสมาชิกทำการเกษตรชนิดใดมีผลผลิตเท่าไร

จุดอ่อน (W)

- (1) ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิก ยังไม่เพียงพอ
- (2) การจัดบริการสินเชื่อให้แก่สมาชิกยังไม่เพียงพอ
- (3) สมาชิก/คณะกรรมการ/ฝ่ายจัดการไม่มีจิตสำนึกสหกรณ์
- (4) สมาชิกยังมีความต้องการเงินปันผลสูงในภาวะที่สหกรณ์ไม่เข้มแข็ง
- (5) ในแง่การบริหารจัดการ ยังมีข้อบกพร่อง การขาดการวางแผน การดำเนินงานไม่ครบวงจร ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารสูง กระบวนการตัดสินใจหลายขั้นตอน ธุรกิจสินเชื่อไม่รัดกุม ฯลฯ

ภัยคุกคาม (T)

- (1) นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกลายเป็นคู่แข่ง
- (2) การเชื่อมโยงธุรกิจที่เป็นอยู่ยังไม่เกิดประโยชน์ตามที่มุ่งหวัง แต่ละสหกรณ์ยังยึดติดกับผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ

โอกาส (O)

- (1) การที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศและต่างประเทศมาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก น่าจะเป็นตลาดที่สำคัญ
- (2) ภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่มีสถานการณ์น้ำมันแพง สมาชิกมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้นน่าจะเป็นโอกาสรณรงค์ “การออม” ให้สมาชิกนำเงินมา

ฝากกับสหกรณ์มากขึ้น รวมทั้ง

(3) ปัจจุบันพระราชบัญญัติสหกรณ์เปิดโอกาสให้สหกรณ์ลงทุนมากขึ้น

1.2.1.2 กลุ่มเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 140 เพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 ว่าด้วยกลุ่มเกษตรกรและประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 141 ประกาศ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2515 ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทเดียวกัน การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรจะต้องมีเกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักประเภทเดียวกันไม่น้อยกว่า 30 คน กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนแล้ว ย่อมมีฐานะเป็นนิติบุคคล

หลังจากมีการปรับโครงสร้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และมีการตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กรมส่งเสริมการเกษตรได้โอนภารกิจให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเจ้าหน้าที่แนะนำและส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร

ปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดหนองคายมีทั้งหมด 107 กลุ่ม เป็นกลุ่มเกษตรกรทำนา 61 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทำไร่ 12 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรทำสวน 8 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ 23 กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรทำการประมง 3 กลุ่ม รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ที่	ประเภท	จำนวน กลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	การดำเนินธุรกิจ	
				ดำเนินการ	ไม่ดำเนินการ
1	กลุ่มเกษตรกรทำนา	61	10,210	18	43
2	กลุ่มเกษตรกรทำไร่	12	1,336	5	7
3	กลุ่มเกษตรกรทำสวน	8	1,587	4	4
4	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	23	2,266	1	22
5	กลุ่มเกษตรกรทำการ ประมง	3	205	-	3
	รวม	107	15,604	28	79

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย, 2548.

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดหนองคายมีทั้งหมด 107 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมด 15,604 คน กลุ่มเกษตรกรทำนา มากที่สุดคือ 61 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งหมด 10,604 คน รองลงมาเป็นกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ กลุ่มเกษตรกรทำไร่ กลุ่มเกษตรกรทำสวนและกลุ่มเกษตรกรทำการประมง ตามลำดับ จากจำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด 107 กลุ่ม ดำเนินงานอยู่เพียง 28 กลุ่ม ที่เหลือ 79 กลุ่ม ไม่ดำเนินกิจการ **จุดแข็ง** ของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ได้แก่ (1) เกษตรกรอาชีพเดียวกันในตำบลเดียวกันมารวมตัวกัน (2) มีสมาชิกกลุ่มชัดเจน (3) สมาชิกอยู่ใกล้ชิดกันอาจปรึกษาหารือกันได้ตลอดเวลา และ (4) มีกฎหมายรองรับ **จุดอ่อน** ได้แก่ (1) สมาชิกกลุ่มมีความรู้ไม่เพียงพอต้องอาศัยการแนะนำจากเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด (2) ไม่มีสำนักงานของตนเอง (3) ไม่มีแผนการดำเนินงาน (4) ไม่ค่อยปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ และ (5) ไม่มีการเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างตำบลที่ชัดเจน

กล่าวโดยสรุปกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดหนองคายเป็นกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็ก ไม่มีความเหมาะสมทั้งสภาพของกลุ่ม สถานที่ สำนักงานและวัสดุครุภัณฑ์ การดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกยังมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน แนะนำจากทางราชการ เช่น การประชุม การจัดทำเอกสาร การทำบัญชี เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านมาถือว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น มีชื่อกลุ่มแต่ไม่ดำเนินกิจการอยู่จำนวนมาก กลุ่มที่ดำเนินการอยู่ก็ไม่ก้าวหน้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นจากการแนะนำของทางราชการมิได้เกิดความต้องการอย่างแท้จริงของเกษตรกร

1.2.2 สถานการณ์ในภาพรวมของสหกรณ์ภาคประชาชน

กลุ่ม/องค์กรประชาชนที่รวมกันเป็นกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกับสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการแนะนำ ส่งเสริมหรือจัดตั้งโดยหน่วยงานราชการ อาจเกิดจากนโยบายหรือโครงการของรัฐบาลในแต่ละช่วงกำหนดขึ้น แต่ไม่ได้จดทะเบียนในรูปของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและหลากหลาย ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งในพื้นที่จังหวัดหนองคายมีอยู่ทั้งหมด 543 กลุ่ม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและสมาชิกกลุ่ม/องค์กรหรือสหกรณ์ภาคประชาชนจังหวัด
หนองคาย

ที่	กลุ่ม/องค์กร	จำนวนกลุ่ม	จำนวนสมาชิก (คน)
1	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	94	404,670
2	กลุ่มอาชีพ	112	3,360
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	337	9,583
	รวม	543	417,613

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย, สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองคายและ
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย, 2548.

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่ากลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภาคประชาชนในพื้นที่
จังหวัดหนองคายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร รองลงมาเป็นกลุ่มอาชีพและกลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิต ตามลำดับ พิจารณาจำนวนสมาชิกพบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี
สมาชิกมากที่สุด รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ สมาชิก
ของกลุ่มยังซ้อนทับกันอยู่เนื่องจากแต่ละคนเป็นสมาชิกหลายกลุ่ม

ความเป็นมา วัตถุประสงค์ การบริหารงานของกลุ่ม หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน
ที่ทำการกลุ่มและเงินทุนของแต่ละกลุ่ม/องค์กรหรือสหกรณ์ภาคประชาชน มีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

1.2.2.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งขึ้นภายใต้ความเชื่อว่า พุน คือปัจจัย
สำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ
ประกอบกิจการของประชาชนและชุมชนในชนบท ซึ่งถือว่าเป็นฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของชาติ แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คน/กลุ่มที่ขาดเงินทุนและโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งทุน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนในระบบ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการพัฒนาเกิดปัญหาหนี้สินนอกระบบ
และเกิดความอ่อนแอในชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2517 กรมการพัฒนาชุมชน ได้เริ่มใช้กระบวนการ การ
พัฒนาชุมชน เพื่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในชุมชนด้วยการจัดตั้ง “กลุ่มออม
ทรัพย์เพื่อการผลิต” โดยยึดหลักการออมทรัพย์เพื่อระดมทุนของชุมชน แล้วใช้ทุนเป็นเครื่องมือ
ในการพัฒนาคนให้เกิดคุณธรรม 5 ประการ ซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ

ชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจในหมู่สมาชิกในด้านการประกอบอาชีพ และเพื่อสวัสดิการยามเดือดร้อนจำเป็น เป็นการบรรเทาปัญหาภาระหนี้สินนอกระบบให้เบาบางลง และเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีแนวคิดการรวมคนในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยรวมกลุ่มกันออมเงินแล้วนำไปทำทุนด้วยความขยัน ประหยัด และถูกต้อง เพื่อให้ได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้และลดต้นทุนในการครองชีพ โดยนำทุนไปรวมกันจัดกิจกรรมการรวมกันซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการสงเคราะห์ผู้ยากไร้และเดือดร้อนในชุมชน

1.2.2.2 กลุ่มอาชีพ

เดิมทีสหกรณ์มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีแนวทางพัฒนาด้วยการรวมกลุ่ม กลุ่มสตรีและเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในสหกรณ์หรือชุมชนเดียวกัน รวมตัวกันตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป โดยความสมัครใจ เพื่อจัดตั้งกลุ่มสตรีสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้มีการกินดี อยู่ดี มีสันติสุข ตามหลักวิถีการอุดมการณ์สหกรณ์

ในปี พ.ศ. 2544 โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาล เพื่อสนับสนุนและเชื่อมโยงกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิต การแปรรูปและการตลาด เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการพัฒนาการบริหารด้านการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างรายได้ที่ถาวรให้กับชุมชน กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544 ได้มอบให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและผลิตภัณฑ์เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย มีกลุ่มอาชีพอยู่ 6 ประเภท แบ่งตามชนิดผลิตภัณฑ์ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ผ้าและเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ศิลปะประติมากรรมและของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา (เช่น สมุนไพร ปลูกประคบ)

1.2.2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรถือเป็นหนึ่งในองค์กรเกษตรกรภายใต้การดูแลส่งเสริมสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตร ตั้งแต่ปี 2518 เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการดำเนิน

กิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปจนถึงวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจของครอบครัวมากที่สุด กรมส่งเสริมการเกษตรมีนโยบายและเจตนารมณ์ที่ แน่วแน่ในการส่งเสริมบทบาทแม่บ้านเกษตรกรตามภารกิจที่ทำอยู่ โดยสนับสนุนการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อรับวิชาการความรู้ด้านการเกษตรและเคหกิจเกษตร นำไปปฏิบัติ ในครอบครัวและพัฒนาตนเองให้มีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้

1.3 สถานการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิมในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

สภาพการเชื่อมโยงธุรกิจของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ก่อนที่ ทีมวิจัยจะเข้าพื้นที่นั้น สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการให้สหกรณ์จับคู่ดำเนินธุรกิจกันตามนโยบายของกรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงไม่ใช้การ เชื่อมโยงเครือข่ายที่เกิดจากความต้องการและการตัดสินใจอย่างอิสระของผู้นำ/ตัวแทนสหกรณ์ แต่ละแห่ง ผลของการดำเนินงานของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายทำให้สหกรณ์มีการ เชื่อมโยงทางธุรกิจได้ในระดับหนึ่ง โดยมีธุรกิจที่เชื่อมโยง 8 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรับ เงินฝาก ธุรกิจซื้อ-ขายปุย ธุรกิจซื้อ-ขายน้ำมัน ธุรกิจซื้อ-ขายเมล็ดพันธุ์ ธุรกิจซื้อ-ขายข้าวโพด- บด ธุรกิจซื้อ-ขายลีนจี และธุรกิจซื้อ-ขายลำไย รวมปริมาณธุรกิจทั้งหมด 727,045,083 บาท กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ภาคประชาชน (กลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ) ไม่ปรากฏว่ามีการ เชื่อมโยงธุรกิจกัน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการและสัมภาษณ์ประธานกลุ่มบางท่าน พบว่า มีการฝากผลิตภัณฑ์ขายเพื่อช่วยกันเป็นครั้งคราว เนื่องจากรู้จักมักคุ้นกันเท่านั้น มีปัญหา หลายอย่างเกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่ายก่อนโครงการเข้าไปในพื้นที่ เช่น ขาดงบประมาณ สนับสนุน ขาดการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดระหว่างกัน ขาดผู้หนุนเสริมเพื่อเปิดพื้นที่ทาง ความคิด สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายที่มุ่งผลักดันเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย แต่มี ข้อจำกัดในแง่พื้นที่ เนื่องจากจังหวัดหนองคายมีลักษณะเป็นแนวยาวตามแม่น้ำโขง ทำให้ ระยะทางระหว่างอำเภออันเป็นที่ตั้งสหกรณ์ห่างกัน ต้องใช้เวลาเดินทางนาน ทำให้โอกาสที่แต่ ละกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ มาประชุมพบปะกันลำบาก เป็นต้น สังเกตจากการประชุมกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ ครั้งแรกที่ทีมวิจัยจัดขึ้นในวันที่ 25-26 ตุลาคม 2548 ที่ศูนย์ฝึกอบรม อาชีพชนบท จังหวัดหนองคาย ตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมส่วนหนึ่งบอกว่า “เป็นครั้งแรกที่แต่ละกลุ่มมีโอกาสมาพบปะกัน ต้องการให้มีการพบปะกันอย่างน้อย ๆ”

กล่าวโดยสรุป สภาพการเชื่อมโยงธุรกิจ ที่เกิดจากการดำเนินงานของสำนักงาน สหกรณ์จังหวัดหนองคายนั้นเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสหกรณ์ที่มีการจดทะเบียนและมีลักษณะ เป็น “คู่ค้าขาย” เท่านั้น ส่วนในกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ภาคประชาชน (กลุ่มอาชีพ กลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิต ฯลฯ) นั้น ไม่ปรากฏว่ามีการเชื่อมโยงธุรกิจกัน

1.4 สรุป

การที่จังหวัดหนองคายมีที่ตั้งเสมือนหนึ่งประตูสู่อินโดจีน และมีรูปร่างของพื้นที่เป็น แนวยาวคู่ขนานกับแม่น้ำโขง ประกอบกับการมีธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้ เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีการรวมกลุ่มของประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งในรูป ของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ โดยการส่งเสริมของหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะภาครัฐ ภายใต้ นโยบาย/โครงการต่างๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักษณะการเข้าเป็น “สมาชิก” ของประชาชนในกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จึงมุ่ง “สิทธิ” มากกว่าการทำ “หน้าที่” จึงทำให้ขาด ความเข้มแข็ง แม้ว่ารัฐจะพยายามส่งเสริมอย่างเต็มที่ แต่หากการส่งเสริมยังใช้วิธีการจัดตั้ง หรือสั่งการ “ความยั่งยืน” ก็จะไม่เกิดขึ้น แม้นโยบายรัฐจะมีการส่งเสริมสหกรณ์มายาวนาน แต่ “คนสหกรณ์” ในจังหวัดหนองคายยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ การเชื่อมโยง ธุรกิจที่มีอยู่เดิม มีลักษณะ “คู่ค้า” มากกว่าที่จะเป็น “เครือข่าย” ที่ร้อยเรียงหัวใจเข้าด้วยกัน เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเดินทางไปสู่ “การยืนอยู่บนขาของตนเอง” อย่างเพียงพอ

บทที่ 2

บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

2.1 แหล่งข้อมูล/วิธีการเก็บข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลคนจนจดทะเบียนจังหวัดหนองคายครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลเอกสาร(Documentary data) จากสำนักงานจังหวัดหนองคาย ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินการจัดทำไว้ตามนโยบายของรัฐบาล โดยบันทึกข้อมูลตามแบบ ส.ย. 1 ถึง ส.ย. 8 และ ศตจ. อำเภอแต่ละอำเภอได้ตรวจสอบ Verify เรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำเพิ่มเติมได้แก่ การออกแบบตาราง การคำนวณร้อยละ ฯลฯ เพื่อให้สะดวกในการนำเสนอ

กรณีข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เข้าร่วมกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่ายตามโครงการวิจัยนั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีเจาะแนบจากข้อมูลเอกสารของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในแต่ละแห่ง โดยร่วมเจาะแนบและตรวจสอบร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย และตรวจสอบขั้นสุดท้ายโดยตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์

อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักงานจังหวัดหนองคาย จะจัดทำข้อมูลไว้ค่อนข้างเรียบร้อย แต่ก็มีปัญหาเชิงการใช้ข้อมูลอยู่บ้าง เนื่องจากประชาชนที่จดทะเบียนคนจนนั้น คนๆ หนึ่งหรือครอบครัวหนึ่ง แจ่งจดทะเบียนหลายๆ ปัญหาในคราวเดียวกัน ทำให้ข้อมูลมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งสำหรับการนำเสนอข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ในครั้งนี้

2.2 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลคนจนจดทะเบียน

ข้อมูลการจดทะเบียนคนจนจะนำเสนอ มี 3 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นข้อมูลการจดทะเบียนคนจนโดยภาพรวมของจังหวัดหนองคายจำแนกเป็นรายอำเภอ ส่วนที่สองเป็นข้อมูลการจดทะเบียนคนจนของสมาชิกสหกรณ์ทั้งจดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชน ส่วนที่สามเป็นข้อมูลการจดทะเบียนคนจนของสมาชิกสหกรณ์ทั้งจดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ

2.2.1 ผู้จดทะเบียนคนจนในจังหวัดหนองคาย

จากจำนวนประชากรทั้งหมดของจังหวัดหนองคาย 903,907 คน มีผู้จดทะเบียนทั้งหมด 133,203 คน ตามข้อมูลโดยรวมดังกล่าว หากพิจารณาแบ่งตามพื้นที่ (อำเภอ) และแบ่งตามปัญหาความยากจน รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนคนจนจดทะเบียนคนจนแบ่งตามพื้นที่ราย
อำเภอ (พ.ศ. 2549)

อำเภอ	ประชากร	ผู้จดทะเบียน คนจน	ร้อยละของผู้จดทะเบียนคน จนต่อประชากรในอำเภอ (%)
โพธิ์ตาก	14,932	2,733	18.30
ศรีเชียงใหม่	30,672	4,700	15.32
บึงคล้า	127,953	2,625	20.27
สระใคร	24,892	4,046	16.25
ปากคาด	33,543	4,611	13.75
รัตนวาปี	37,213	5,800	15.59
เฝ้าไร่	51,119	7,147	13.98
ท่าบ่อ	86,166	11,072	12.85
บึงโขงหลง	36,822	5,905	16.01
ศรีวิไล	37,154	4,852	13.06
พรเจริญ	42,054	7,213	17.15
สังคม	227,468	4,641	20.40
เมือง	103,475	17,503	16.92
โซพิสัย	72,347	10,879	15.04
โพนพิสัย	97,093	12,549	12.92
เซกา	82,691	13,793	16.68
บึงกาฬ	78,035	13,134	16.83
รวม	903,907	133,203	14.74

จากข้อมูลในตารางที่ 6 จังหวัดหนองคายมีประชากรทั้งสิ้น 903,907 คน มีจำนวน
ผู้จดทะเบียนคนจน 133,203 คน คิดเป็นร้อยละ 14.74 ของประชากรทั้งหมด เมื่อพิจารณา
รายอำเภอพบว่า กลุ่มอำเภอที่มีจำนวนผู้จดทะเบียนคนจนสูงสุดเกินกว่าร้อยละ 20 มีจำนวน
2 อำเภอ คือ อำเภอสังคม ร้อยละ 20.40 และ อำเภอบึงคล้า ร้อยละ 20.27 ส่วนกลุ่มอำเภอ
ที่มีจำนวนผู้จดทะเบียนคนจนน้อยที่สุด ร้อยละ 12.85 คือ อำเภอท่าบ่อ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนคนจนจดทะเบียนจังหวัดหนองคาย
แบ่งตามปัญหาความยากจน พ.ศ. 2548

อำเภอ/กิ่ง	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวนคนจนจดทะเบียนตามปัญหาความยากจน								
		สย 1	สย 2	สย 3	สย 4	สย 5	สย 6	สย 7	สย 8	รวม
โพธิ์ตาก	14,932	1,541	1	1	91	82	1,915	441	477	2,733
ศรีเชียงใหม่	30,672	2,643	1	3	143	79	3,662	1,169	317	4,700
บึงค้ำ	12,953	1,711	0	1	0	90	2,044	308	385	2,625
สระใคร	24,892	1,931	2	7	178	59	2,828	583	499	4,046
ปากคาด	33,543	1,379	1	1	126	108	4,444	466	495	4,611
รัตนวาปี	37,213	2,825	2	3	280	85	3,829	718	390	5,800
เฝ้าไร่	51,119	2,660	0	1	110	79	5,784	561	749	7,147
ท่าบ่อ	86,166	2,204	19	7	290	228	6,483	1,142	699	11,072
บึงโขงหลง	38,822	3,847	0	1	114	118	4,371	813	474	5,905
ศรีวิไล	37,154	2,805	0	3	234	124	3,078	344	118	4,852
พรเจริญ	42,054	4,812	2	6	125	205	4,579	1,209	1,393	7,213
สังคม	22,746	2,762	0	0	332	45	3,227	877	164	4,641
เมือง	103,075	5,827	7	11	934	324	10,285	2,086	2,715	17,503
โซพิสัย	72,347	5,286	11	0	254	199	9,400	1,387	1,774	10,879
โพนพิสัย	97,093	3,736	8	3	871	355	7,012	875	2,390	12,549
เซกา	82,691	7,926	5	1	431	206	9,836	1,468	1,676	13,793
บึงกาฬ	78,035	5,786	0	5	224	207	10,084	1,578	361	13,134
รวม	903,907	59,699	59	54	4,737	2,593	92,857	16,025	15,076	133,203

หมายเหตุ

สย 1 = ที่ทำกิน

สย 5 = การถูกหลอกลวง

สย 2 = คนเร่ร่อน

สย 6 = หนี้สินภาคประชาชน

สย 3 = ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย

สย 7 = ที่อยู่อาศัย

สย 4 = นร/นศ มีรายได้/อาชีพเหมาะสม

สย 8 = ด้านอื่นๆ

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่ากลุ่มปัญหาที่มีคนจนจดทะเบียนมากที่สุด คือ ปัญหาหนี้สิน รองลงมาได้แก่ ปัญหาที่ทำกิน ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามประชาชนคนหนึ่งที่อาจจะมีการจดทะเบียนคนจนมากกว่าหนึ่งปัญหาก็ได้

2.2.2 สมาชิกสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร ที่จดทะเบียนคนจนในจังหวัดหนองคาย

ข้อมูลสมาชิกสหกรณ์จดทะเบียน สหกรณ์ภาคประชาชน และสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการที่จดทะเบียนคนจน รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนสมาชิก จำนวนสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนคนจน และร้อยละของสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนคนจนของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร จังหวัดหนองคาย

ที่	สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร	จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน	ร้อยละของสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน
1	สหกรณ์จดทะเบียน	112,261	62,578	55.7
2	สหกรณ์ภาคประชาชน	2,900	565	19.4
3	กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ	74,079	51,800	69.93
	3.1 สหกรณ์จดทะเบียน	73,603	51,515	69.99
	3.2 สหกรณ์ภาคประชาชน	476	285	59.87
	รวม	188,970	114,943	60.8

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่าร้อยละของสมาชิกที่จดทะเบียนคนจนในสหกรณ์จดทะเบียนในจังหวัดเท่ากับ 55.7 สหกรณ์ภาคประชาชนในจังหวัดเท่ากับ 19.4 และ สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการเท่ากับ 69.93

2.2.3 สมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการที่จดทะเบียน

คนจน

ข้อมูลสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการที่จดทะเบียนคนจน แยกออกเป็น 2 ส่วน คือ สมาชิกของสหกรณ์ที่จดทะเบียน(สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร) และสมาชิกของสหกรณ์ภาคประชาชน(กลุ่มอาชีพ/กลุ่มแม่บ้าน) รายละเอียดดังตารางที่ 9 และ 10

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนสมาชิกสหกรณ์จดทะเบียนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ ที่จดทะเบียนคนจน ที่ได้รับคัดเลือกในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ที่	กลุ่ม/องค์กร	จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน	ร้อยละของจำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน ต่อจำนวนสมาชิกในแต่ละสหกรณ์/กลุ่ม
1	สหกรณ์การเกษตรโซพิสัย จำกัด	1,615	1,254	77.65
2	สหกรณ์การเกษตรกองทุน ชาวสวนโซพิสัย จำกัด	67	55	82.09
3	สหกรณ์การเกษตรเฝ้าไร่ จำกัด	931	864	92.80
4	สหกรณ์ปุ๋ยอินทรีย์ทำสังโพธิ์ จำกัด	23	23	100.0
5	สหกรณ์การเกษตรสังคม จำกัด	1,797	1,350	75.13
6	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค.หนองคาย จำกัด	102	85	83.33
7	สหกรณ์การเกษตรท่าบ่อ จำกัด	3,529	2,785	78.92
8	สหกรณ์การเกษตรเขม จำกัด	132	98	74.24
9	สกก.เพื่อการตลาดลูกค้า ธกส. หนองคาย จำกัด	64,384	44,230	68.70

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนสมาชิกสหกรณ์จดทะเบียนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการ ที่จดทะเบียนคนจน ที่ได้รับคัดเลือกในพื้นที่จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

ที่	กลุ่ม/องค์กร	จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน	ร้อยละของจำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน ต่อจำนวนสมาชิกในแต่ละสหกรณ์/กลุ่ม
10	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าท่าจาน จำกัด	106	97	91.51
11	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านว่าน อ.ท่าบ่อ	202	202	100.0
12	กลุ่มเกษตรกรทำนาเซิม	550	440	80.00
13	กลุ่มเกษตรกรทำนาอุดมพร กิ่ง อ.เฝ้าไร่	133	-	-
14	กลุ่มเกษตรกรทำนาวังหลวง กิ่ง อ.เฝ้าไร่	32	32	100.0
	รวม	73,603	51,515	69.99

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าจำนวนสมาชิกของสหกรณ์จดทะเบียนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการมีทั้งหมด 73,603 ราย มีการจดทะเบียน 51,515 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.99 ของสมาชิกทั้งหมด ทุกสหกรณ์มีสมาชิกจดทะเบียนคนจนเกินร้อยละ 68 จากข้อมูลในตารางที่ 16 สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์จดทะเบียน มีการจดทะเบียนคนจน แสดงว่า สหกรณ์จดทะเบียนเป็นองค์กรที่เป็นที่พึ่งของคนยากจน ซึ่งกระจายตัวอยู่ในชุมชนชนบทจังหวัดหนองคาย และพยายามหาแนวทางพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งทางเลือกหนึ่งคือการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนสมาชิกสหกรณ์ภาคประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายของโครงการที่
จัดทะเบียนคนจน

ที่	กลุ่ม/องค์กร	จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน	ร้อยละของจำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน ต่อจำนวนสมาชิกในแต่ละสหกรณ์/กลุ่ม
1	กลุ่มอาชีพบ้านนาขามศรีชมภู อ.โขงพิสัย	30	4	13.33
2	กลุ่มอาชีพบ้านหนองแขวน อ.โพนพิสัย	33	3	9.1
3	กลุ่มทอผ้าฝ้ายมัดหมี่ย้อมสี ธรรมชาติ ม. 1 ค่ายบกหวาน	13	9	69.2
4	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านหม้อ	109	109	100
5	กลุ่มอาชีพผ้ามัดย้อม กิ่ง อ.สระใคร	41	10	24.4
6	กลุ่มอาชีพทอเสื่อตำลึงทอง กิ่ง อ.สระใคร	25	25	100.0
7	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านพระบาท นาหงส์ กิ่ง อ.รัตนวาปี	43	33	76.7
8	กลุ่มทอผ้าตะวันฉาย กิ่ง อ.สระใคร	40	ไม่มี	0.0
9	กลุ่มอาชีพบ้านโนนแสงทอง	48	28	58.3
10	กลุ่มอาชีพบ้านนิคมดงบัง อ.โพนพิสัย	58	58	100.0
11	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าสัก อ.ศรีเชียงใหม่	36	6	16.7
รวม		476	285	59.87

จากข้อมูลในตารางที่ 10 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ภาคประชาชนที่ร่วมโครงการที่จะทะเบียนคนจนโดยภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 69.93 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์ภาคประชาชน คือองค์กรที่เป็นที่พึ่งของคนยากไร้ ซึ่งกระจายตัวอยู่ในชุมชนชนบท จังหวัดหนองคาย และหาแนวทางที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของตนโดยการรวมตัวกันในรูปแบบต่างๆ

2.3 สรุป

จังหวัดหนองคายมีประชากรทั้งหมด 903,907 คน มีผู้จดทะเบียนคนจนทั้งหมด 133,203 คน คิดเป็นร้อยละ 14.74 ของประชากรทั้งหมด อำเภอที่มีประชากรจดทะเบียนคนจนสูงสุด 2 อำเภอคือ อำเภอสังคม (ร้อยละ 20.40) และอำเภอบุ่งคล้า (ร้อยละ 20.27) ทั้งสองอำเภอมียี่ตั้งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางการบริหารของจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง กล่าวคือ อำเภอสังคม ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกสุดของจังหวัดต่อเนื่องกับอำเภอปากชม จังหวัดเลย (ห่างจากตัวจังหวัด 95 กม.) ส่วนอำเภอบุ่งคล้าตั้งอยู่ด้านตะวันออกเกือบสุดเขตจังหวัด (ห่างจากตัวจังหวัด 145 กม.) การที่ทั้งสองอำเภออยู่ห่างไกล ทำให้โอกาสของประชาชนที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือจากจังหวัดน้อยกว่าเขตพื้นที่อื่นๆ อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีการกระจายของคนยากจนมากและได้ไปจดทะเบียน อำเภอที่มีประชากรจดทะเบียนคนจนต่ำสุดสองอำเภอคือ อำเภอท่าบ่อ (ร้อยละ 12.85) และอำเภอโพนพิสัย (ร้อยละ 12.92) ซึ่งทั้งสองอำเภอจะมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์กลางการบริหารของจังหวัด คือ อำเภอท่าบ่ออยู่ห่างจากตัวจังหวัด 41 กม. เป็นอำเภอที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญหลายอย่าง เช่น การเกษตร (มะเขือเทศ ยาสูบ ข้าว ฯลฯ) ในอดีตท่าบ่อเคยเป็นย่านการค้าเกลือสินเธาว์ ชื่อเดิมเรียกว่า “ท่าบ่อเกลือ” นอกนั้นท่าบ่อยังเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานของคนไทยเชื้อสายเวียดนามจำนวนมาก จึงมีวิถีชีวิตแบบเวียดนาม มีผลิตภัณฑ์อาหารเวียดนามจำนวนมาก ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีโอกาสได้รับการดูแลน่าจะมากกว่าบริเวณอื่นๆ ส่วนอำเภอโพนพิสัยอยู่ห่างจากตัวจังหวัด 45 กม. มีชื่อเสียงเกี่ยวกับประเพณีบั้งไฟพญานาควันออกพรรษา ทุกปีจะมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวจำนวนมาก น่าจะส่งผลให้ประชาชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ปัจจัยเหล่านี้น่าจะมีส่วนให้คนจนน้อยกว่าพื้นที่อื่นๆ กลุ่มปัญหาที่มีคนจดทะเบียนมากที่สุดทั้งรายอำเภอ และโดยรวมทั้งจังหวัด คือ ปัญหาหนี้สิน และรองลงมาคือ ปัญหาที่ดินทำกิน สมาชิกส่วนใหญ่ทั้งสหกรณ์จดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชน และสมาชิกส่วนใหญ่ของสหกรณ์ที่เข้าร่วมเชื่อมโยงเครือข่ายของโครงการ มีการจดทะเบียนคนจนเกินร้อยละ 60 แสดงว่าจำนวนคนจนมีอยู่เป็นจำนวนมากที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดหนองคาย และเป็นสมาชิกของสหกรณ์(กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์)

บทที่ 3

ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

นับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงปัจจุบัน ทีมวิจัยได้มีขั้นตอนหรือกระบวนการเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ เพื่อหนุนเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้แนวคิดที่ว่า “ผู้ที่อยู่กับปัญหาเป็นผู้แก้ไขปัญหา” โดยมีลำดับของกิจกรรม วัน เดือน ปี วิธีการ กลุ่มเป้าหมาย สถานที่ ผลที่เกิดจากกระบวนการ และระยะเวลา(ชั่วโมง) ดังรายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย(ระบุการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ(ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ(เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา(ระบุชั่วโมง)
1	6 กันยายน 2548	การประชุมเชิงปฏิบัติการทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย 1.1 การประชุมชี้แจงโครงการ 1.2 การบรรยายและแลกเปลี่ยนแนวคิด 1.3 การสรุปแนวทางการทำงาน 1.4 การแบ่งหน้าที่/ความรับผิดชอบ 1.5 อื่นๆ	ทีมวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 6 คน	ห้อง 137 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	ทีมวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยตรงกัน	12
2		การศึกษาศาสนสถานการณืและบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดหนองคาย				

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทมิวจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทมิวจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
	6 กันยายน - 24 ตุลาคม 2548	2.1 การรวบรวมเอกสาร และเรียบเรียง สาระสำคัญ - ใช้การชี้แจง/ประสาน และขอความร่วมมือ	เจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน รวมกับ นักวิจัย 5 คน รวม ทั้งหมด 15 คน	- สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด - สำนักงาน พัฒนาชุมชน จังหวัด - สำนักงาน ผู้ตรวจสอบ บัญชี - สำนักงาน จังหวัด หนองคาย - อื่นๆ	ได้ข้อมูลเอกสารทั้ง ในระดับจังหวัดและ ระดับกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้รับทราบ โครงการวิจัย	48
	6 กันยายน 2548	2.2 การประชุม ตรวจสอบข้อมูลเอกสาร และประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง - การประชุม แลกเปลี่ยน/ตรวจสอบ - การเข้าพบ สหกรณ์จังหวัดเพื่อ ชี้แจงโครงการเพิ่มเติม	ทมิวจัย ผู้ช่วย นักวิจัย สหกรณ์ จังหวัดและ เจ้าหน้าที่ รวมทั้งหมด 9 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	ทมิวจัยได้ทราบข้อ มูลเกี่ยวกับสถาน การณ์และบทบาท ในการดำเนินงาน ของสหกรณ์/กลุ่ม/ องค์กรตรงกัน ทราบ สภาพเบื้องต้นของ เครือข่าย/ได้รับ ความร่วมมือจาก สหกรณ์จังหวัดและ หน่วยงานเกี่ยวข้อง และเตรียมการ ประชุมเพื่อชี้แจง	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
					โครงการให้แก่ ตัวแทนกลุ่มองค์กร/ สหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย	
3	6 กันยายน 2548 – 24 ตุลาคม 2548	การตรวจสอบข้อมูลคน จนจดทะเบียนของ สมาชิกกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ ประชาชนใน พื้นที่จังหวัดหนองคาย - การประสานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การสืบค้นจาก อินเทอร์เน็ต - การสัมภาษณ์ตัวแทน กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์	ทีมวิจัย ตัวแทน หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และ ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กร จำนวน 16 คน		ได้ทราบข้อมูลคนจน จดทะเบียนของ สมาชิกกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์	12
4	24 ตุลาคม 2548	การประชุมเชิงปฏิบัติ การเพื่อชี้แจงโครงการ ตรวจสอบข้อมูลและ สร้างความเข้าใจใน ระหว่างผู้นำสหกรณ์/ กลุ่ม/องค์กร ประชาชน และการเชื่อมโยงเครือข่าย 4.1 การประชุมตรวจ สอบความพร้อมก่อนการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ	ทีมวิจัยและผู้ช่วย นักวิจัยทั้งหมด 7 คน	ณ ห้องประชุม เล็ก โรงแรม หนองคาย แกรนด์	เตรียมความพร้อม สำหรับการประชุม เชิงปฏิบัติการ	4

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
	25-26 ตุลาคม 2548	4.2 การประชุมเชิง ปฏิบัติการ - การบรรยายชี้แจงโครง การโดยหัวหน้าโครงการ - วิทยากรบรรยายเรื่อง อุดมการณ์สหกรณ์ - เสวนาแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับ “ลักษณะ และความสำคัญของการ สร้างเครือข่าย สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร ประชาชน” โดยทีมวิจัย - แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยน เรียนรู้เกี่ยวกับแนวทาง การสร้างเครือข่ายของ สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร และให้แต่ละกลุ่มนำ เสนอ - สรุปและประเมินความ สนใจในการสร้างเครือ ข่ายโดยใช้แบบประเมิน	ทีมวิจัย ผู้ช่วย นักวิจัย สหกรณ์ จังหวัด เจ้าหน้าที่ สหกรณ์ และ ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ รวม ทั้งหมด 209 คน	ศูนย์ฝึกอบรม อาชีพชนบท จังหวัด หนองคาย	1. ผู้นำสหกรณ์/ กลุ่ม/องค์กร ประชา ชนมีความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของ โครงการวิจัย 2. ข้อมูลสถาน- การณ์และบทบาท ในการดำเนินงาน ของสหกรณ์/กลุ่ม/ องค์กรประชาชน รวมทั้งการตรวจ สอบความถูกต้อง และเกิดความ เข้าใจที่ตรงกัน 3. ได้ทราบความสน ใจและมีความพร้อม ในการสร้างเครือ ข่ายของสหกรณ์/ กลุ่ม/องค์กรประชา ชนที่เข้าร่วมการ ประชุม	48
5	2 พ.ย. 2548	การประชุมเพื่อ คัดเลือกกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ที่สนใจและมี ความพร้อมในการสร้าง เครือข่าย	ทีมวิจัย และ ผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 6 คน	ณ ห้อง 137 คณะ มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	ได้รายชื่อกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ที่มี ความเหมาะสม คือ มีความสนใจและมี ความพร้อมในการ	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
		- ให้การประชุม ปรึกษาหารือ		มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย	สร้างเครือข่าย จำนวน 25 กลุ่ม (สหกรณ์ 10 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกร 5 กลุ่ม และกลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม)	
6	7 พ.ย. 2548	การประชุมเชิงปฏิบัติ การจัดทำกรอบทิศ ทางการดำเนินงานของ สหกรณ์/กลุ่ม/องค์กร ประชาชน 6.1 การประชุมตรวจ สอบเตรียมความพร้อม ก่อนการประชุมเชิง ปฏิบัติการ	ทีมวิจัย และ ผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 6 คน	ห้องประชุม โรงแรมรอยัล แม่โขง	เตรียมความพร้อม สำหรับการประชุม เชิงปฏิบัติการ	3
	8-9 พ.ย. 2548	6.2 การประชุมเชิง ปฏิบัติการ - กล่าวต้อนรับ/แจ้ง วัตถุประสงค์ - ให้แต่ละกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ เล่าถึง อดีต ปัจจุบัน และอนาคต - การวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ของกลุ่ม - แบ่งกลุ่ม ร่วมกัน วิเคราะห์แนวทางการ	ทีมวิจัยและ ผู้ช่วยนักวิจัย เจ้าหน้าที่ สำนักงานสหกรณ์ จังหวัด และผู้นำ กลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ รวม ทั้งหมด 43 คน	ณ ห้อง ประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. ได้กรอบ ทิศทางการ ดำเนินงานของกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ ประชาชนเบื้องต้น 2. ได้คณะทำงาน ประสานงาน เครือข่ายจังหวัด หนองคาย 3. ได้ทำเนียบ ผู้แทนกลุ่ม/องค์กร/	48

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย(ระบุการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ(ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ(เช่น สร้างความเข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา ลา (ระบุชั่วโมง)
		เชื่อมโยงกิจกรรมตามประเภทจุดอ่อน - จุดแข็งของแต่ละกลุ่ม - การพิจารณาแนวทางประสานงาน - สรุป			สหกรณ์เครือข่ายจังหวัดหนองคาย	
7	25 มกราคม 2549	การประชุมทีมวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2	ทีมวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย รวม 6 คน		1. ทีมวิจัยมีความเข้าใจการดำเนินงานวิจัยระยะที่ 2 2. ปรีกษาหารือและเตรียมการประชุมเพื่อทบทวนทิศทางการดำเนินงานกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์	12
8	1 กุมภาพันธ์ 2549	การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์	1. ทีมวิจัย 5 คน 2. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน 3. ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จังหวัดหนองคาย	ห้องประชุมสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย	1. ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน 2. ได้กรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายที่ชัดเจนขึ้น 3. ได้คณะกรรมการเครือข่ายจังหวัด	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
					หนองคาย	
9	23 กุมภาพันธ์ 2549	การประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 1	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 6 คน 2. ทีมวิจัย 3 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. คณะกรรมการ เครือข่ายมีความคุ้น เคยกันและเข้าใจกัน ในแนวทางการ ดำเนินงาน 2. คณะกรรมการ เครือข่ายมีความรู้ ความเข้าใจในคุณ ค่าของเครือข่ายมาก ขึ้น	12
10	23 มีนาคม 2549	การประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 2	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 7 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้องประชุม บ้านจอมแจ้ง จังหวัด หนองคาย	1. แบ่งหน้าที่ในการ ประสานงานภายใน เครือข่ายในแต่ละ พื้นที่ 2. ตัวแทนแต่ละพื้นที่ ร่วมกันพูดคุยแลก เปลี่ยนกันในเรื่องที่ จะช่วยกันภายใน เครือข่าย(กิจกรรม เชื่อมโยง)	12
11	25 เมษายน 2549	การประชุมคณะ กรรมการเครือข่ายใน พื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 3	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 6 คน 2. ทีมวิจัย 4 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย	ห้องประชุม บ้านจอมแจ้ง จังหวัด หนองคาย	กิจกรรมเชื่อมโยง เครือข่ายระหว่าง กลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์เพิ่มขึ้น	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
			1 คน		2. แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่าง คณะกรรมการ เครือข่ายกับทีมวิจัย	
12	18-19 พฤษภาคม 2549	การประชุมเชิงปฏิบัติ การเครือข่ายกลุ่ม/องค์ กร/สหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย เพื่อ แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ ทบทวน กรอบทิศทางและ พิจารณาร่างข้อบังคับ เครือข่าย	1. คณะกรรมการ เครือข่าย ตัวแทน กลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์ ภายใน เครือข่าย 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้อง 137 สาขา สังคมศาสตร์ เพื่อการ พัฒนา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย	1. แลกเปลี่ยนแนว คิดและประสบ การณ์ ประธานเครือ ข่ายกลุ่ม/องค์กร/ สหกรณ์จังหวัดเลย 2. แลกเปลี่ยนแนว คิดระหว่างคณะ กรรมการเครือข่าย กับทีมวิจัยจากสื่อ "เสียงกู่จากครูใหญ่" และ "บ้านสุขาวดี" 3. ได้ร่างข้อบังคับ เครือข่ายกลุ่ม/องค์ กร/สหกรณ์ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย	12
13	30 พฤษภาคม 2549	การประชุมตัวแทนกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วม เครือข่ายจังหวัด หนองคายเพื่อพิจารณา ร่างข้อบังคับเครือข่าย และดำเนินการตาม ข้อบังคับ	1. ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ ในเครือข่าย 13 คน 2. ทีมวิจัย 4 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 2 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. ได้ข้อบังคับ เครือข่ายสหกรณ์/ กลุ่ม/องค์กรจังหวัด หนองคายว่าด้วย การดำเนินงานของ เครือข่าย พ.ศ.2549 2. เลือกคณะ	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทิววิถีในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทิววิถี(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
					กรรมการเครือข่าย ใหม่ตามข้อบังคับที่ จัดทำขึ้น 3. แลกเปลี่ยนเรียน รู้เกี่ยวกับการดำเนิน งานของเครือข่าย	
14	22 มิถุนายน 2549	การประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 4	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 8 คน 2. ผู้สังเกตการณ์ 1 คน 3. ทิววิถี 4 คน 4. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. รับรองคณะ กรรมการเครือข่าย 14 ท่าน อีก 1 ท่าน มติที่ประชุมให้เป็นผู้ สังเกตการณ์ 2. พิจารณาเรื่อง การเขียนโครงการ ของทุนเข้าเครือข่าย 3. ได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชี	12
15	28 มิถุนายน 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายสหกรณ์ การเกษตรโซพิสัย จำกัด	1. คณะกรรมการ สหกรณ์ การเกษตรโซพิสัย จำกัด 15 คน 2. พนักงานสำนัก งานสหกรณ์การ เกษตรโซพิสัยและ ผู้จัดการ 5 คน 3. ทิววิถี 4 คน 4. ผู้ช่วยนักวิจัย	สำนักงาน สหกรณ์ การเกษตรโซ พิสัย จำกัด	1. ทราบการดำเนิน งานของสหกรณ์การ เกษตรโซพิสัย จำกัด ในฐานะประธาน สหกรณ์เป็นประธาน เครือข่ายกลุ่ม/องค์ กร/สหกรณ์ 2. แลกเปลี่ยนเรียน รู้ระหว่างทิววิถีกับ คณะกรรมการ	14

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
			1 คน รวม 25 คน		สหกรณ์ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	
16	5 กรกฎาคม 2549	การประชุมคณะ กรรมการเครือข่ายใน พื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 5	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 8 คน 2. ทีมวิจัย 3 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. คณะกรรมการ เครือข่ายมีความเข้าใจ ตรงกันเกี่ยวกับการ ดำเนินงานภายใต้ข้อบังคับเครือ ข่าย 2. กิจกรรมการ เชื่อมโยงเครือข่าย เพิ่มเติม 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	14
17	12 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มอาชีพผ้า มัดย้อม กิ่งอำเภอสระ ใคร	1. คณะกรรมการ กลุ่มอาชีพผ้ามัด ย้อม 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม อาชีพผ้ามัด ย้อม กิ่ง อ. สระใคร	1. ทราบการดำเนิน งานของกลุ่มและ การเป็นสมาชิกเครือ ข่าย 2. แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการกลุ่ม 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/	12

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
					เครือข่าย	
18	13 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มอาชีพบ้าน หนองแหวน อ.โพนพิสัย	1. คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่ม อาชีพบ้านหนอง แหวน จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม อาชีพบ้าน หนองแหวน อำเภอโพน พิสัย	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการกลุ่ม 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	13
19	14 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มอาชีพนิคม ดงบัง อำเภอโพนพิสัย	1. คณะกรรมการ และตัวแทน กรรมการกลุ่ม อาชีพบ้านนิคมดง บัง จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม อาชีพนิคมดง บัง อำเภอ โพนพิสัย	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	13

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
20	19 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายสหกรณ์ผู้ใช้น้ำ อำเภอเมือง	1. คณะกรรมการ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	สำนักงาน สหกรณ์ผู้ ใช้น้ำอำเภอ เมือง	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	13
21	20 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มทอผ้าไหม บ้านพระบาทนาหงส์ กิ่ง อำเภอรันทวาปี	1. คณะกรรมการ กลุ่มทอผ้าไหม บ้านพระบาท นาหงส์ จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม ทอผ้าไหม บ้านพระบาท นาหงส์ กิ่ง อำเภอรันท- วาปี	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	14
22	21 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยงเครือ ข่าย กลุ่มเกษตรกรทำนา อุดมพร กิ่ง อำเภอ เฝ้าไร่	1. คณะกรรมการ กลุ่มเกษตรกรทำ นาอุดมพร จำนวน 19 คน	ที่ทำการกลุ่ม เกษตรกรทำ นาอุดมพร กิ่ง อำเภอเฝ้าไร่	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย	14

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
			2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน		2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	
23	26 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มสตรีทอผ้า บ้านนาฮี อำเภอเมือง	1. คณะกรรมการ กลุ่มสตรีทอผ้า บ้านนาฮี จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม สตรีทอผ้า บ้านนาฮี อำเภอเมือง	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	12
24	27 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ น้ำบ้านหม้อ อำเภอศรี เชียงใหม่	1. คณะกรรมการ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ บ้านหม้อ จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ บ้านหม้อ อำเภอศรี เชียงใหม่	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ	14

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
					3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	
25	28 กรกฎาคม 2549	การติดตามผลการ ดำเนินงานเชื่อมโยง เครือข่ายกลุ่มสตรี สหกรณ์บ้านนาขาม อำเภอโซ่พิสัย	1. คณะกรรมการ กลุ่มสตรีสหกรณ์ บ้านนาขาม จำนวน 19 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวม 25 คน	ที่ทำการกลุ่ม สตรีสหกรณ์ บ้านนาขาม อำเภอโซ่พิสัย	1. ทราบผลการ ดำเนินงานของกลุ่ม และการเข้าร่วม เครือข่าย 2. การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ระหว่างทีมวิจัยกับ คณะกรรมการ 3. ทราบปัญหา/ อุปสรรคของกลุ่ม/ เครือข่าย	14
26	31 กรกฎาคม 2549 – 1 สิงหาคม 2549	ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสรุปบทเรียน โครงการวิจัย	1. ตัวแทนกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ที่ เข้าร่วมโครงการ จำนวน 39 คน 2. ทีมวิจัย 5 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 2 คน 4. นักศึกษา ปริญญาโท 6 คน 5. สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด หนองคาย 2 คน	โรงแรม หนองคาย แกรนด์ จังหวัด หนองคาย	1. ได้แนวทางการ สร้างเครือข่ายให้ เข้มแข็ง 2. บทเรียนเกี่ยวกับ ประโยชน์ที่ได้รับ จากโครงการวิจัย และบทบาทของ เครือข่ายคุณค่ากับ การแก้ปัญหาความ ยากจน 3. บทเรียนเกี่ยวกับ อุปสรรค/กิจกรรม	28

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
			รวม 54 คน		เครือข่ายในอนาคต และปัจจัยแห่งความ สำเร็จ 4. อื่นๆ	
27	16 สิงหาคม 2549	การประชุม คณะกรรมการเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ครั้งที่ 6	1. คณะกรรมการ เครือข่าย 8 คน 2. ทีมวิจัย 4 คน 3. ผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน	ห้องประชุม สำนักงาน สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. คณะกรรมการมี มติร่วมกันระดมทุน จากสมาชิกกลุ่มละ 200 บาท เพื่อเป็น ทุนดำเนินงานรวม 25 กลุ่ม เป็นเงิน 5,000 บาท 2. คณะกรรมการ เห็นชอบให้มี Home page ของโครงการ เพื่อเป็นสื่อกลางของ เครือข่าย โดยมี สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด หนองคายเป็น ศูนย์กลาง 3. ทบทวนกิจกรรม เชื่อมโยงเครือข่ายที่ ผ่านมา 4. ทบทวนปัญหา/ อุปสรรคที่ผ่านมา เพื่อสร้างความเข้าใจ	14

ตารางที่ 11 แสดงขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมีวิจัยในพื้นที่จังหวัด
หนองคาย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ว/ด/ป	กระบวนการ/วิธีการของ ทีมีวิจัย(ระบุการจัด สัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจาก กระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเว ลา (ระบุ ชั่วโมง)
			รวม 54 คน		ใจและกำหนด แนวทางแก้ปัญหา เครือข่ายในอนาคต และปัจจัยแห่งความ สำเร็จ 4. อื่นๆ	

บทที่ 4

เครือข่ายที่เกิดขึ้น

4.1 ข้อสรุปจำนวน/รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย

โครงการการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ เพื่อให้เกิดการหนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพคนและองค์กรในการแก้ปัญหาความยากจน และมีแนวคิดในการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยให้กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ประเมินตนเอง เพื่อให้รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพเครือข่าย รู้พฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาต่างๆและความยากจน
- สนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่ เพื่อไปหนุนเสริมกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์
- ศึกษากระบวนการ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในพื้นที่

ทีมวิจัยจังหวัดหนองคายได้ดำเนินการวิจัย ในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยใช้เวลา 1 ปี ใช้กระบวนการสร้างเวทีเพื่อเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ถึงองค์ความรู้ที่สกัดจากภูมิปัญญาสะสมของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำผลการเรียนรู้มาร้อยเรียงก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าขึ้นและคุณค่าที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระดับหนึ่ง ผลที่เกิดขึ้นสรุปเป็นขั้นตอนกระบวนการการทำงานของทีมงานของทีมวิจัยและรูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

4.1.1 ขั้นตอนการดำเนินการของทีมวิจัย ทีมวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

(1) การประชุมเตรียมการ ขั้นตอนนี้มีการประชุมใน 2 ระดับ คือ

ก. การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างทีมวิจัย 3 จังหวัด คือ หนองบัวลำภู อุดรธานี และหนองคาย

ข. การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจภายในทีมวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และกำหนดแผนการดำเนินการตามโครงการ

(2) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อ

ก. ทีมวิจัยชี้แจงโครงการ

ข. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์กลุ่ม/องค์กร/
สหกรณ์โดยรวมในพื้นที่

ค. ประเมินความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ

(3) การประชุมทีมวิจัย เพื่อประเมินและคัดเลือกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ

(4) การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่สนใจและได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ เพื่อ

ก. จัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานเบื้องต้น

ข. ทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงาน ครั้งที่ 1

ค. เลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัด

หนองคาย ชุดที่ 1

ง. ทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงาน ครั้งที่ 2

จ. พิจารณา/อนุมัติข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัด

หนองคาย ว่าด้วยการดำเนินงานเครือข่าย พ.ศ. 2549

ฉ. เลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัด

หนองคาย ชุดที่ 2 (ภายใต้ข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่จัดทำขึ้น)

ช. สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมโครงการ

(5) การประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย ภายใต้การให้คำปรึกษาและการหนุนเสริมจากทีมวิจัย เพื่อ

ก. แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด/ประสบการณ์/ปัญหาต่างๆในกลุ่ม/
องค์กร/สหกรณ์

ข. ร่วมคิดและกำหนดกิจกรรมเชื่อมโยงภายในเครือข่ายตามกรอบ
ทิศทางการดำเนินงานที่จัดทำไว้

ค. จัดทำร่างข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จังหวัด

หนองคาย ว่าด้วยการดำเนินงานของเครือข่าย พ.ศ. 2549

ง. ตรวจสอบ เรียนรู้ และชี้ชวนให้กำลังใจกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์
ควบคู่กับการประชุม

จ. หนุนเสริมให้คณะกรรมการเครือข่ายเรียนรู้วิธีการประชุม ได้แก่
การกำหนดวาระประชุม การบันทึกรายงานการประชุม การพูด/อภิปราย การลงมติ ฯลฯ

(6) ทีมวิจัยติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา/อุปสรรค และหนุนเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเสริมสร้างเครือข่าย

ผลการดำเนินงานของทีมวิจัยได้เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย ที่เกิดจากความสมัครใจ และเกิดกิจกรรมเครือข่ายคุณค่าขึ้น และคาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในแง่คุณค่าทางสังคมและคุณค่าทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ก. คุณค่าทางสังคม (social values)

เป็นคุณค่าในแง่เพิ่มค่าทุนทางสังคม (social capital) ให้มากขึ้น ได้แก่ การรู้จัก/คุ้นเคยกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการปรึกษาหารือกันเรื่องอัตราส่วนของผลตอบแทนระหว่างเจ้าของสวนกับผู้รับจ้างกรีดยางว่าควรจะเป็นสัดส่วน 40:60 หรือ 50:50 หรือ 60:40 ซึ่งที่ประชุมได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าในแต่ละพื้นที่มีอัตราส่วนระหว่างเจ้าของสวนกับผู้รับจ้างกรีดยางไม่เท่ากัน เนื่องจากขึ้นอยู่กับว่าอุปกรณ์กรีดยางเป็นของฝ่ายใด ทั้งในระดับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย การปรับใจให้ตรงกันก่อนที่จะร่วมมือกัน และเกิดกลไกการจัดการของเครือข่าย โดยมีคณะกรรมการและข้อบังคับเครือข่าย มีการประชุมและเรียนรู้การประชุมเพื่อเป็นเวทีกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรม ปรับทุกข์หรือปัญหาระหว่างกัน พัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) ให้เกิดขึ้นภายในเครือข่าย และคณะกรรมการเครือข่ายแต่ละคนที่ประชุมได้กำหนดให้มีบทบาทเป็นแกนในการประสานกับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายในกิจกรรมเชื่อมโยงและนำข้อเสนอต่างๆเข้าสู่ที่ประชุม

ข. คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic values)

เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจภายในเครือข่ายอันเกิดจากความพยายามที่สร้างคุณค่าต่อยอดหรือคู่ขนานกันคุณค่าทางสังคม ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 12 แสดงการเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่ายและคุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

หมายเลข กิจกรรม	การเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ภายในเครือข่าย	คุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น/ คุณค่าที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
1	สกก.โซพิสัย กับ กลุ่มสตรีบ้านนาขาม อำเภอโซพิสัย	สกก.โซพิสัย ขายปุ๋ยราคาถูกกว่า ท้องตลาดให้แก่กลุ่มสตรีบ้านนาขาม ปริมาณ 13 ตัน ทุละ 5,000 บาท (เครดิต 6 เดือน) (ปุ๋ยราคาถูกกว่าท้อง ตลาดกระสอบละ 20 บาท หากปุ๋ย 1 ตัน (20 กระสอบ) ราคาถูกลง 400 บาท ดัง นั้นปุ๋ย 13 ตันราคาจะถูกลง 5,200 บาท)
2	สก. ชาวสวนโซพิสัย กับ สกก.โซพิสัย	สกก.โซพิสัย ขายยาปราบศัตรูพืชราคา ถูกกว่าท้องตลาด มูลค่าปริมาณ 30 แกลลอน ทุละ 340 บาท (ยาปราบ ศัตรูพืชตามท้องตลาดแกลลอนละ 400 บาท หากซื้อ 1 แกลลอน ราคาจะถูกลง 60 บาท ดังนั้น 30 แกลลอนจะถูกลง 1,800 บาท)
3	ศูนย์ตลาดบ้านนาฮี กลุ่มทอผ้าบ้าน นาฮี อำเภอเมือง รับสินค้าของ เครือข่ายที่ทอผ้า ได้แก่ กลุ่มสตรีบ้าน นาขาม อำเภอโซพิสัย กลุ่มผ้ามัดย้อม และกลุ่มทอผ้าตะวันออก กิ่งอำเภอสระ ใคร	กลุ่มทอผ้าบ้านนาฮี ขยายตลาดให้กับ กลุ่มสตรีบ้านนาขาม กับ กลุ่มทอผ้า ตะวันออก กลุ่มผ้ามัดย้อม โดยให้นำ สินค้าไปวางขายที่ศูนย์ตลาดบ้านนาฮี (ปลาไร่ ปลารมควัน เครื่องจักสาน รับ สินค้าอื่นๆได้อีก)
4	สกก.โซพิสัย กับ กลุ่มผ้ามัดย้อม กิ่งอำเภอสระใคร	สหกรณ์นำผ้าจากกลุ่มไปจำหน่าย ทำให้ กลุ่มได้ขยายตลาด มูลค่า 800 บาท

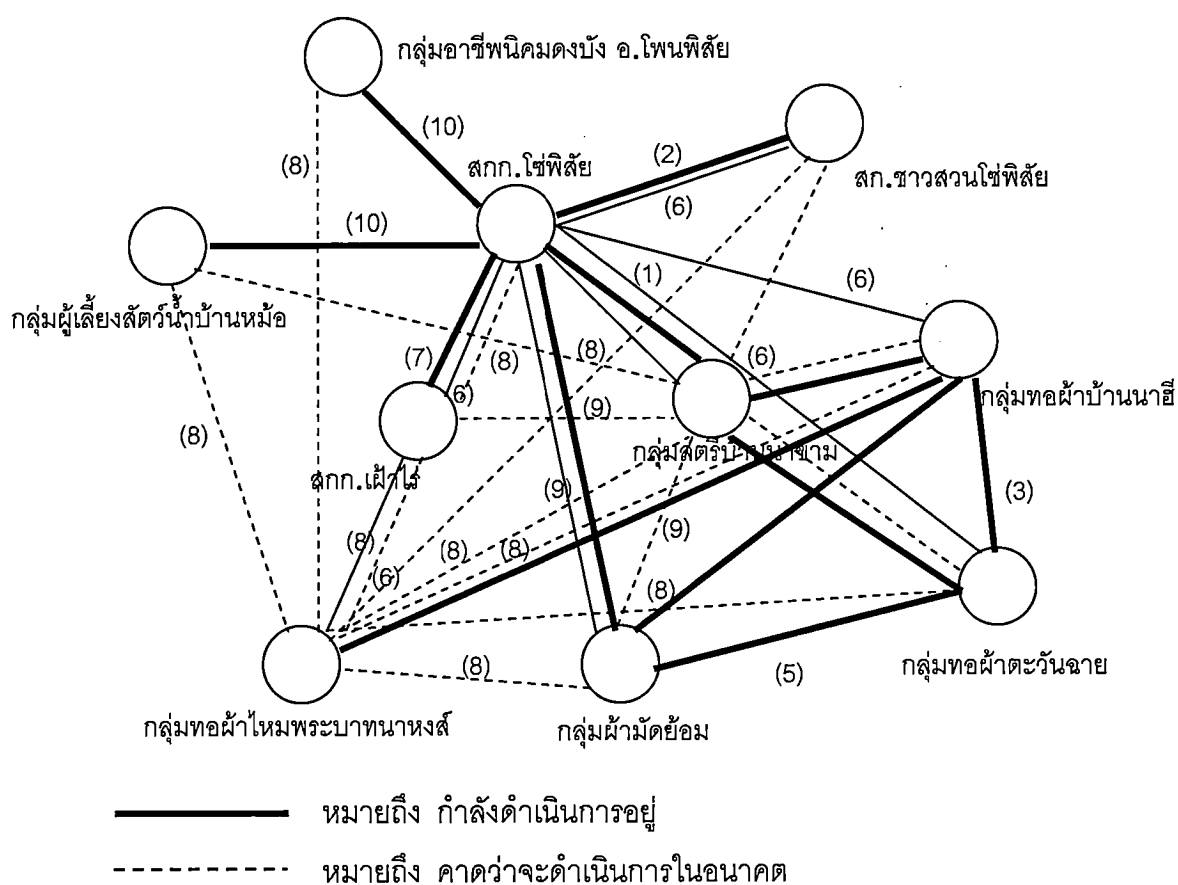
ตารางที่ 12 แสดงการเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่ายและคุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

หมายเลข กิจกรรม	การเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ภายในเครือข่าย	คุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น/ คุณค่าที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
5	กลุ่มทอผ้าตะวันฉาย กับ กลุ่มผ้ามัด ย้อม กิ่งอำเภอสระใคร	กลุ่มตะวันฉายขยายตลาดให้กลุ่มผ้ามัด ย้อม (เสื้อ กระเป๋า) โดยแจ้งให้กลุ่มผ้า มัดย้อมนำสินค้าไปขายเมื่อมีคนมาค งานกลุ่มตะวันฉาย กลุ่มผ้ามัดย้อมนำไป ขาย 4 ครั้งๆละ 1,000-1,500 บาท รวม ทั้งหมด 4,000-6,000 บาท
6	สกก.โซพิสัย จำกัด กับ สมาชิกอื่นๆใน เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัด หนองคาย	ตลาดกลางสินค้าเกษตรและอื่นๆ สำหรับสมาชิก สหกรณ์การเกษตรโซ พิสัย จำกัด ซึ่งจะเอื้อต่อเครือข่ายด้วย (ข้าว ยาง ฯลฯ)
7	สกก.เฝ้าไร่ กับ สกก.โซพิสัย จำกัด	สกก.โซพิสัยเป็นผู้ประสานการซื้อปุ๋ยให้ สกก.เฝ้าไร่จำนวน 1,325 กระสอบ ราคา ถูกลงกระสอบละ 20 บาท ดังนั้นหากซื้อ 1,325 กระสอบ ราคาจะถูกลง 26,500 บาท
8	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านพระบาท นาหงส์ กิ่งอำเภอรัตนวาปี	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพบ้านพระบาท นาสิงห์ ให้ข้อมูลว่าจะสามารถผลิตปุ๋ย จำหน่ายได้ จะสามารถจำหน่ายปุ๋ยได้ ภายในปี 2550
9	กลุ่มสตรีบ้านนาขาม อำเภอโซพิสัย กับสมาชิกภายในเครือข่าย	ต้องการปุ๋ยสำหรับยางพารา จากสมาชิก ในเครือข่ายเพิ่มเติมอีกประมาณ 30 ตัน

ตารางที่ 12 แสดงการเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่ายและคุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

หมายเลข กิจกรรม	การเชื่อมระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ภายในเครือข่าย	คุณค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น/ คุณค่าที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
10	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านหม้อ อำเภอศรี เชียงใหม่ ปลุกยางพารา สับปะรด ทำ นา ฯลฯ และ กลุ่มอาชีพบ้านนิคมดง บัง อำเภอโพนพิสัย	ได้ข้อมูลเรื่องการขายปุ๋ย จาก สกก. โซพิสัย จำกัด ต้องการปุ๋ยจาก สกก. โซพิสัย จำกัด ให้สมาชิกภายในกลุ่มที่ทำ นา ปลุกยางพารา และสับปะรด ฯลฯ (ยังไม่ระบุปริมาณความต้องการ)
11	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านหม้อ อำเภอศรี เชียงใหม่ กับ กลุ่มผู้มัดย้อม กิ่งอำเภอ สระใคร	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านหม้อต้องการซื้อ เส้นแฉกสมาชิกจำนวน 100 ตัว จากกลุ่ม ผู้มัดย้อม กลุ่มผู้มัดย้อมกำลัง ดำเนินการจัดทำให้ในราคาประหยัด พร้อมๆกับส่วนจัดหาให้ทางจังหวัด

4.1.2 ภาพแสดงการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เกิดขึ้น

กิจกรรมของเครือข่ายที่แตกต่างจากเครือข่ายเดิมที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายดำเนินการมาคือ เป็นเครือข่ายที่ให้ข้อมูลโอกาสทางการตลาดแก่สมาชิกเครือข่าย นอกนั้นยังมีแนวทางอนาคตที่สมาชิกเครือข่ายจะช่วยเหลือกันทางธุรกิจได้

4.2 เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย

4.2.1 ความเป็นมาของเครือข่าย

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 200 กลุ่ม ที่ประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่กระจายอยู่ในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอของจังหวัดหนองคาย ว่ามีสภาพ “ต่างคนต่างอยู่” ไม่มีโอกาสที่จะพบปะแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงคิดว่า

ควรจะได้พบปะกันและช่วยกันสร้างเครือข่ายคุณค่าให้เกิดขึ้น ทีมวิจัยได้จัดกระบวนการเพื่อประเมินความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตร โดยการชี้แจงแนวคิดวิธีการและเป้าหมาย และให้ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ตอบในแบบประเมินความสนใจปรากฏว่ามีกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 66 กลุ่ม แต่เนื่องจากมีกลุ่มที่สนใจค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับระยะเวลาที่จะดำเนินโครงการ 1 ปี รวมทั้งต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ประกอบ โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการมีความเป็นไปได้มากที่สุด ทีมวิจัยจึงได้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแบบประเมินความสนใจและพิจารณาคัดเลือกเหลือ 25 กลุ่ม เป็นสหกรณ์ 10 กลุ่ม กลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกร 5 กลุ่ม และถือว่า 25 กลุ่มนี้เป็นกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เริ่มรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ทีมวิจัยจึงได้เชิญผู้นำจาก 25 กลุ่ม มาร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อที่จะดูว่าแต่ละกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ “มีดีอะไร” ที่พร้อมจะช่วยเหลือกลุ่มอื่นและ “มีปัญหาอะไร” ที่ต้องการความช่วยเหลือจากกลุ่มอื่น ผลจากการประชุมได้กรอบทิศทางการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย นอกจากนั้นที่ประชุมยังได้เสนอให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่ายขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่าย

4.2.2 การดำเนินงานของเครือข่ายในปัจจุบัน

เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย ที่ผู้นำแต่ละกลุ่มร่วมมือกันสร้างขึ้น มีลักษณะเป็น “เครือข่ายพื้นที่” กล่าวคือเป็นเครือข่ายที่มีกิจกรรมแตกต่างกันหรือมีกิจกรรมหลายอย่างอยู่ในพื้นที่เดียวกัน คือ อยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย สมาชิกภายในเครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนแนวคิดและผลผลิตภายในเครือข่ายได้ตลอดเวลา

ลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายในปัจจุบัน จึงเป็นการดำเนินงานภายใต้ความสมัครใจของแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. มีคณะกรรมการเครือข่ายมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด คณะกรรมการชุดแรกมี 10 คน ในนามสมาชิกเครือข่ายที่สมัครใจและได้รับการคัดเลือก 25 กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ หลังจากมีข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคายว่าด้วยการดำเนินงานเครือข่าย พ.ศ. 2549 แล้ว จึงมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดที่ 2 ตามข้อบังคับ ซึ่งมีทั้งหมด 14 คน
2. คณะกรรมการเครือข่ายมีการประชุมประจำเดือนทุกเดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2549 จนถึงปัจจุบัน เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตร คณะกรรมการคิดว่าการประชุมเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเครือข่ายที่สำคัญที่สุด

มีการประชุมสัญจรเพื่อจะได้กระตุ้นให้กลุ่มที่เป็นเจ้าภาพเรียนรู้ในการจัดประชุม และเป็นแบบฝึกหัดของการจัดการ ทำให้เกิดการกล้าแสดงออกและเพิ่มศักยภาพในการจัดการ

3. มีการประสานงานในระหว่างคณะกรรมการเครือข่าย และกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย ผ่านสำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคายและสำนักงานโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยใช้หนังสือติดต่อทางไปรษณีย์ การใช้โทรศัพท์/มือถือและอีเมล(E-mail)

4. มีการจัดการระบบการประสานงานระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายซึ่งมีได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ โดยกำหนดให้คณะกรรมการแต่ละคนเป็นแกนประสานงานในแต่ละเขตพื้นที่

5. มีข้อมูลผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย นอกเหนือจากการประชุมประจำเดือน กำลังดำเนินการพัฒนา Home page ของเครือข่าย เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการประสานงาน

4.2.3 วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

ตามข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย ว่าด้วยการดำเนินงานของเครือข่าย พ.ศ. 2549 ข้อ 5 กำหนดว่าเครือข่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานการจัดกิจกรรมทางด้านการพัฒนาเครือข่าย
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างสมาชิกเครือข่าย
3. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกเครือข่ายได้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จให้แก่กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์อื่นๆ ภายในเครือข่ายนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพและขยายผลต่อไป
4. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การพัฒนาชุมชน และการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์
5. เพื่อเป็นเครือข่ายด้านการตลาด

4.2.4 แนวทางดำเนินการของทีมวิจัย

แนวปฏิบัติที่ทีมวิจัยจังหวัดหนองคายดำเนินการต่อเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่ก่อตั้งขึ้นนั้น ทีมวิจัยได้กำหนดกรอบไว้อย่างกว้างๆดังต่อไปนี้

1. ให้มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายทุกเดือน

2. ให้สมาชิกได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ให้เข้มแข็งขึ้น โดยใช้การพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน

3. แนวทางพัฒนาความสัมพันธ์

3.1 ควรมีข้อบังคับเครือข่าย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.2 ให้กรรมการแต่ละคนรับผิดชอบดูแลประสานกับสมาชิกเครือข่ายที่ไม่มีตัวแทนเป็นกรรมการ

3.3 พยายามให้กรรมการตระหนักว่าเป็นตัวแทนขององค์กรที่จะต้องสื่อสารทำความเข้าใจกับสมาชิกในองค์กรของตนด้วย

3.4 ควรมี Home page ของเครือข่าย

3.5 ทีมวิจัยจะออกเยี่ยมเพื่อให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจแก่สมาชิกของเครือข่าย

ภายใต้กรอบข้างต้น ทีมวิจัยได้กำหนดตนเองเป็นพี่เลี้ยง หรือ ผู้หนุนเสริม คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะ ส่วน “คณะกรรมการเครือข่าย” เป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้เกิด กิจกรรม ภายในเครือข่าย โดยใช้ การประชุม เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการของเครือข่าย สิ่งที่ทีมวิจัยใช้ความพยายามเพื่อสร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะกรรมการเครือข่าย และผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย คือ คุณค่าของการเป็นเครือข่าย การพึ่งตนเองและช่วยกันภายในกลุ่มและชุมชน

ในฐานะเป็นผู้หนุนเสริม หรือ พี่เลี้ยง ทีมวิจัยจะพยายามตั้งคำถามให้ คณะกรรมการเครือข่ายหรือผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ร่วมกันคิด อภิปรายและหาข้อสรุป ทีมวิจัยจะคอยเสริม กระตุ้น ให้กำลังใจ รวมทั้งเสนอแนะทางเลือกในการแก้ปัญหา

4.2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

นับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการมาจนถึงปัจจุบัน เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จังหวัดหนองคาย ค่อยๆพัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายอยู่ในระดับหนึ่ง เมื่อพิจารณาพัฒนาการของการเกิดขึ้นของเครือข่าย สรุปเป็นระดับพัฒนาการ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงระดับพัฒนาการและสภาพหรือลักษณะของกิจกรรมเครือข่ายกลุ่ม/
องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย

ระดับพัฒนาการ	สภาพหรือลักษณะของกิจกรรม
1. กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ในพื้นที่รวมตัวกัน เกิดจากควมสนใจร่วมกัน	1. การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ตามหนังสือเชิญของทีมวิจัย 2. การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ในพื้นที่ของผู้นำ/ตัวแทน 3. การแจ้งความจำนงค์เข้าร่วมโครงการของผู้นำ/ตัวแทน 4. การร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของผู้นำ/ตัวแทน 5. การร่วมเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย 6. คณะกรรมการเครือข่ายประชุมประจำเดือนทุกเดือน
2. กลุ่มที่รวมตัวกันในพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งอาจจะขยายผลต่อไปสู่ความเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง	1. คณะกรรมการเครือข่ายประชุมประจำเดือน 2. คณะกรรมการเครือข่ายแบ่งหน้าที่กันเพื่อประสานงานภายในเครือข่าย 3. การร่วมพิจารณาข้อบังคับเครือข่ายตามข้อเสนอของคณะกรรมการเครือข่าย 4. มีกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การซื้อขายปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ตลาดกลาง ฯลฯ 5. การพยายามให้มีตลาดกลางของเครือข่าย โดยกลุ่มแกนนำของเครือข่าย คือ สหกรณ์การเกษตรโพธิ์ชัย จำกัด 6. การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างการประชุมและทบทวนกรอบทิศทางการดำเนินงาน 7. ระดมทุนเพื่อการดำเนินงานของเครือข่าย

กล่าวได้ว่าเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย พัฒนาการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ทำกิจกรรมบางส่วนอยู่ ด้วยข้อจำกัดหลายอย่างโดยเฉพาะระยะเวลาในการสร้างกระบวนการ 1 ปี ยังไม่สามารถพัฒนาการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งซึ่งมีการบริหารจัดการและโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน ในอนาคตหากมีการหนุนเสริม สร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งได้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่ายหากพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) ผลที่ปรากฏ (output) และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (outcome) มีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงระบบที่เกี่ยวข้องและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย

ระบบที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย	ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่าย
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	<u>ภายในเครือข่าย</u> - ความต้องการและความสนใจของผู้นำ/สมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่ - ภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย <u>ภายนอกเครือข่าย</u> - การหนุนเสริมของทีมวิจัย - การหนุนเสริมของสำนักงานสหกรณ์
กระบวนการ (Process)	- การเปิดตัว ชี้แจง/สร้างความเข้าใจ - การให้ความรู้ของทีมวิจัยและสำนักงานสหกรณ์จังหวัด - การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ - การรับประเมินความสนใจ/ตัดสินใจเข้าร่วมเครือข่ายโดยสมัครใจของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ - การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย - การทบทวนกรอบทิศทางเป็นระยะๆของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่าย

ตารางที่ 14 แสดงระบบที่เกี่ยวข้องและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/
สหกรณ์จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

ระบบที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย	ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเครือข่าย
	- การประชุมอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการเครือข่าย - การประสานงานภายในเครือข่าย - การติดตาม/กระตุ้น/ให้กำลังใจ/ชี้แนะทางเลือกของทีมวิจัย
ผลที่ปรากฏ(output) รูปแบบเครือข่ายที่เกิดขึ้น	- เครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จังหวัดหนองคาย (เป็นเครือข่ายในพื้นที่) ● คณะกรรมการเครือข่าย 14 คน ● สมาชิกเครือข่าย 25 กลุ่ม ● ข้อบังคับเครือข่าย ● ทุนดำเนินงานของเครือข่าย ● กรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย ● กิจกรรมเชื่อมโยงภายในเครือข่าย
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (outcome)	- ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ภายในเครือข่าย ● รู้จักกัน/คุ้นเคยกันมากขึ้น/มีเพื่อนเพิ่มขึ้น ● การปรับใจให้ตรงกันและมีความวางใจซึ่งกันและกัน ● มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ● เรียนรู้การประชุม/การเสนอความคิด - สมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย ● รู้จักมักคุ้นกัน/มีเพื่อนเพิ่มขึ้น ● ลดต้นทุนการซื้อขายปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ● ขยายตลาดของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกเครือข่ายนำไปจำหน่าย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีความสำคัญและควรดำเนินการอย่างจริงจังมากขึ้น ได้แก่

1. การสื่อสาร/ประสานระหว่างกรรมการเครือข่ายกับสมาชิกเครือข่ายที่ไม่มีตัวแทนเป็นกรรมการเครือข่าย
2. การสื่อสาร/ประสานงานระหว่างตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายกับสมาชิกของแต่ละกลุ่ม
3. การพัฒนา Home page ของเครือข่าย ควรมีพื้นที่ให้สมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่อยู่ในเครือข่ายได้เสนอข้อมูลความต้องการและโอกาส ซึ่งจะช่วยให้มีการเสนอและสนองตอบภายในเครือข่าย สมาชิกจะเห็นประโยชน์ของเครือข่ายอย่างชัดเจน
4. ให้มีรูปแบบการระดมทุนของเครือข่ายที่ต่อเนื่องและเหมาะสม
5. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด นอกเหนือจากการส่งเสริมเครือข่ายเศรษฐกิจแล้ว ควรขยายบทบาทมาส่งเสริมเครือข่ายเรียนรู้และควรปรับบทบาทการส่งเสริมจากการสั่งการมาเป็นการเสริมสร้างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน

5.1 ตัวแบบในการวิเคราะห์

ในการสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจนนั้น ทีมวิจัยมีความเชื่อเป็นพื้นฐานดังนี้

5.1.1 ปัญหาความยากจนไม่อาจแก้ปัญหได้ด้วยปัจเจกชนหรือบุคคล

(individual/person) แต่อาจแก้ปัญหากลุ่มและเครือข่าย (groups/networks) ; ในอดีตหรือแม้ในปัจจุบันบางพื้นที่ชาวบ้านในชนบทอยู่กันเป็นกลุ่ม/เครือข่ายมายาวนาน ในรูปของความเป็นเครือญาติ ความเป็นเพื่อน (เกลอหรือเสี่ยว) หรือวัฒนธรรมการร่วมมือกันเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เรียกว่าการลงแขก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ เพราะมีการเกื้อหนุน คำจูงใจกัน ผูกใจกัน เกิดคุณค่าทางจิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งไม่อาจประมาณค่าเป็นตัวเงินได้

5.1.2 นโยบายให้คนจนไปจดทะเบียน และนำข้อมูลคนจนไปใช้แก้ปัญหาความยากจน เป็นนโยบาย/วิธีการที่ย้ำความเป็นปัจเจกชน(individual)สูง แต่มีพลังน้อย โดยเฉพาะ “เพื่อนคู่คิด” ทีมวิจัยจึงไม่มั่นใจว่าจะเป็นนโยบาย/วิธีการที่จะแก้ปัญหาความยากจนได้ ทีมวิจัยคิดว่าการหนุนเสริมให้คนยากจนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม/เครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ประสบ และร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหา โดยมีหน่วยงานของรัฐเป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริม น่าจะช่วยให้กลุ่ม/เครือข่ายคนยากจนแก้ปัญหาความยากจนได้

5.1.3 ภายใต้การพัฒนาประเทศตามแบบทุนนิยม ซึ่งเน้น “กำไร” “ขาดทุน” และใช้ “เงิน” ขับเคลื่อนจนเกิดการบริโภคนิยมสูงและรุนแรงในสังคมไทยปัจจุบัน ไม่สามารถช่วยให้ “คนยากจน” วิ่งตามหรือตั้งรับอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ได้ ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนยากจนให้แนวคิด “รู้จักพอทุกสถานการณ์” “อย่านอนตื่นสาย อย่าอายทำกิน อย่าหิวนเงินน้อย อย่าคอยวาสนา” ฯลฯ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงน่าจะช่วยให้คนจนค่อยๆลดความยากจนลง แม้ว่าในบางครั้งไม่มีเงินอยู่ในกระเป๋าเลย แต่มีกินหาก “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก” พึ่งตลาดให้น้อย พึ่งภายในตนเองให้มาก การออมก็จะเกิดขึ้น

5.1.4 ตัวแบบในการวิเคราะห์ ทีมวิจัยใช้แนวคิด “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาส” แนวคิดสำคัญภายใต้ตัวแบบนี้ คือ การพึ่งตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม/เครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญ

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์

“เครือข่ายคุณค่าหรือการที่กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์รวมตัวเป็นเครือข่าย จะมีบทบาทในการแก้ปัญหาค่าความยากจนได้อย่างไร” เป็นโจทย์คำถามที่สำคัญสำหรับการวิจัยโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายในครั้งนี้

ภายใต้ความเชื่อและตัวแบบในการวิเคราะห์ของทีมวิจัยที่กำหนดไว้ในข้อ 5.1 และนำเปรียบเทียบการดำเนินโครงการวิจัยตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสรุปบทเรียน รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการเครือข่ายในครั้งล่าสุด (16 สิงหาคม 2549 ณ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย) สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.2.1 ผู้นำ/ตัวแทน หรือสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นคนยากจน (ร้อยละ 69.93) ซึ่งกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดหนองคาย การนำโครงการวิจัยเข้าไปในพื้นที่ เหมือนหนึ่งโครงการ/ทีมวิจัยเป็น “ตัวการเปลี่ยนแปลง” (Change Agent) คือเข้าไปกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในแง่การทบทวนตัวเอง/กลุ่ม การสร้างกระบวนการให้ผู้นำ/ตัวแทนแต่ละกลุ่มได้รู้จักกัน ได้เพื่อน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ได้ปรับทุกข์/ปัญหาในกลุ่ม พยายามปรับใจให้ตรงกัน ฯลฯ เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมหรือทุนทางปัญญา ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการลดหรือแก้ปัญหาค่าความยากจน แม้ว่ายังไม่ลดหรือหลุดหนี้ แต่ช่วยให้ผู้นำ/ตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ “มีสติเกิดขึ้น ” และตระหนักถึงคุณค่าของการพึ่งตนเองได้ ซึ่งกระบวนการสร้าง/พัฒนาดังกล่าว ต้องใช้ความพยายามดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสรุปบทเรียนในแต่ละช่วง ดังนั้นภายในระยะเวลา 1 ปี ที่ผ่านมาได้เห็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นพอสมควร

5.2.2 ในแง่บทบาทของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่พยายามแก้ปัญหาค่าความยากจน ในมิติคุณค่าของเศรษฐกิจโดยตรงนั้น เริ่มปรากฏให้เห็นอยู่ คือ คนยากจนที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/เครือข่าย มีโอกาสที่จะได้ “สินค้าราคาถูก” หรือ “เพิ่มอำนาจต่อรองการซื้อ-การขายมากขึ้น” ดังตารางที่ 15 และ 16

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลสมาชิกของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในเครือข่ายและสมาชิกที่จดทะเบียน
 คนจนที่รวมอยู่ในกิจกรรมของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย

เครือข่าย	กิจกรรมของเครือข่าย	จำนวน กลุ่มที่รวม เครือข่าย	จำนวน สมาชิก รวม	จำนวน สมาชิกที่ จดทะเบียน คนจน
เครือข่ายกลุ่ม/ องค์กร/สหกรณ์ จังหวัด หนองคาย	1. การซื้อ-ขายป๋ยในราคาถูกลงกว่า ท้องตลาด	5	2,743	2,289
	● สกก.โซพิสัย จำกัด		1,615	1,254
	● กลุ่มสตรีบ้านนาขาม		30	4
	● สกก.เฝ้าไร่ จำกัด		931	864
	● กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำบ้านหม้อ		109	109
	● กลุ่มอาชีพบ้านนิคมดงบัง		58	58
	2. การซื้อ-ขายยาปราบศัตรูพืช	2	1,682	1,309
	● สก.กองทุนชาวสวน โซพิสัย จำกัด		67	55
	● สกก.โซพิสัย จำกัด		1,615	1,254
	3. การนำซื้อ-ขายผลิตภัณฑ์ผ้า และอาหารสำเร็จรูปกลับบ้านไป จำหน่าย	4	124	
	● กลุ่มทอผ้าบ้านนาฮี		13	9
	● กลุ่มทอผ้าบ้านนาขาม		30	4
	● กลุ่มอาชีพผ้ามัดย้อม		41	10
	● กลุ่มทอผ้าตะวันฉาย		40	-
	4. ตลาดกลางสินค้าเกษตร	21	74,079	51,800
	● ทุกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ภายในเครือข่าย			

จากตารางที่ 15 จะเห็นว่ากิจกรรมเครือข่ายคุณค่าทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับจำนวนสมาชิก
รวมและจำนวนสมาชิกที่จดทะเบียนคนจน แสดงว่ากิจกรรมเครือข่ายส่งผลต่อการแก้ปัญหา
ความยากจน

ตารางที่ 16 แสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (outcome) เชิงการแก้ปัญหาความยากจนให้แก่
สมาชิกของเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย

ประเภทกิจกรรม ภายในเครือข่าย	ตัวชี้วัด			จำนวนสมาชิกที่ จดทะเบียนคน จนที่เข้าร่วมใน กิจกรรม(คน)
	ลดรายจ่าย	เพิ่มรายได้	ขยาย โอกาส	
1. การซื้อ-ขายปุ๋ยในราคา ถูกกว่าท้องตลาด	31,700 บาท	-	-	2,289
2. การซื้อ-ขายยาปราบ- ศัตรูพืช	1,800 บาท	-	-	1,309
3. การนำซื้อ-ขาย ผลิตภัณฑ์ผ้าและอาหาร สำเร็จรูปกลับบ้านไปจำหน่าย	-	4,000 - 6,000 บาท	-	23
4. ตลาดกลางสินค้าเกษตร	-	✓	-	51,800
5. การแก้ไขเปลี่ยนแปลง ระเบียบเงินกู้ของ สกก. ให้พิสัย ให้มีสภาพคล่องมาก ขึ้น โดยสมาชิกเครือข่าย สามารถกู้ยืมเป็นวัสดุ อุปกรณ์ แทนตัวเงินได้	-	-	✓	51,800

จากตารางที่ 16 จะเห็นว่ากิจกรรมภายในเครือข่ายซึ่งเป็นเครือข่ายคุณค่าทางเศรษฐกิจก่อให้เกิด
เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงการแก้ปัญหาความยากจนได้ทั้งในแง่ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และขยาย
โอกาส

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการดำเนินการ

6.1.1 การดำเนินการตามแผนการวิจัย

ตามแผนการดำเนินงาน ทีมวิจัยตั้งเป้าหมายที่จะผลักดันให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง แต่ผลการดำเนินงานได้บรรลุถึงขั้นสอง คือเครือข่ายได้ทำกิจกรรมร่วมกันได้บางส่วน ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ข้อจำกัดในการประสานงานจากหลากหลายของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายกับกิจกรรมหรือการประชุมของเครือข่าย ไม่ค่อยสอดคล้องกัน เช่น กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย มีความต้องการ “อยากเป็นผู้รับมากกว่าการเป็นผู้ให้” เป็นต้น ดังนั้นจำเป็นต้องหารูปแบบการประสานงานที่หลากหลาย ดำเนินการในกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่มีกิจกรรมใกล้เคียงกัน วางแผนการเชื่อมโยงระยะยาว โดยให้มีกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ตลอดปี เพื่อให้กิจกรรมของเครือข่ายมีความสอดคล้องกับกิจกรรมของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิก รวมทั้งต้องสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันว่า เป็นทั้งการเป็นผู้ให้และผู้รับ โดยทุกฝ่ายจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

(2) ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายบางส่วน มีสถานภาพและบทบาทในการเป็นผู้นำของกลุ่ม/องค์กรอื่นๆในชุมชนด้วย เช่น ประธานกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานโครงการเอส เอ็ม แอล (SML) อสม. หมอдин ประธานวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ทำให้มีเวลาในการดำเนินกิจกรรมเครือข่ายไม่ต่อเนื่อง บางครั้งต้องขาดประชุมหรือไม่ก็มอบหมายให้คนอื่นมาประชุมแทน

(3) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการเครือข่ายกับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกยังมีช่องว่างพอสมควร หลายครั้งคณะกรรมการเครือข่ายมีมติหรือข้อตกลงร่วมกัน แต่กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกไม่ทราบ

(4) คณะกรรมการเครือข่ายมีการหารือและแลกเปลี่ยนกันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ของตนเองมากกว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเครือข่าย ดังนั้นหากคณะกรรมการเครือข่ายได้พิจารณาปัญหาที่กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายกำลังประสบอยู่หรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำ แล้วพิจารณาพัฒนากรอบทิศทางการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ว่าจะมีกิจกรรมใดเชื่อมโยงกันได้บ้าง ซึ่งเป็น

กิจกรรมที่ช่วยแก้ปัญหา ก็จะทำให้กิจกรรมเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

(5) การประชุมคณะกรรมการเครือข่ายเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานของเครือข่าย การดำเนินงานที่ผ่านมา กรรมการบางส่วนขาดประชุมบ่อยครั้ง อาจเกิดจากความมุ่งมั่นหรือความไม่เข้าใจในการดำเนินงานของเครือข่าย หรืออาจเป็นเพราะมีหลายตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมประชุม ทีมวิจัยได้พยายามแก้ปัญหาโดยการตั้งคำถามให้ร่วมกันคิด เพื่อให้ร่วมแลกเปลี่ยนความเห็นกันและหาทางแก้ปัญหา หลังจากมีข้อบังคับของเครือข่าย และเลือกตั้งคณะกรรมการเครือข่าย ชุดที่ 2 ปัญหาดังกล่าวดีขึ้นบ้าง กรรมการบางท่านที่เคยเป็นกรรมการชุดที่ 1 และไม่เคยเข้าร่วมประชุม ไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการชุดที่ 2

(6) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย ของคณะกรรมการเครือข่ายและกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย มีอยู่หลายประการ

- (1) ความรับผิดชอบของกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายมีน้อย
- (2) ที่ทำการหรือสำนักงานของคณะกรรมการเครือข่ายแต่ละคนตลอดจนสมาชิกเครือข่าย อยู่ห่างไกลกันมากทำให้เกิดปัญหาในการติดต่อประสานงานไม่ค่อยคล่องตัวเท่าที่ควร
- (3) ความไม่คงที่ของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุมทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้
- (4) ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างคณะกรรมการเครือข่าย กับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์สมาชิก
- (5) ข้อมูลพื้นฐานที่ต้องใช้ประกอบการประชุม ไม่เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
- (6) การประชุมผู้นำ/ตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายยังมีน้อยทำให้ความเข้าใจร่วมที่จะพัฒนากิจกรรมเชื่อมโยงภายในเครือข่ายน้อยด้วย

6.1.2 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากทีมวิจัย/ปัจจัยสภาพแวดล้อม

จากการดำเนินงานมาตลอดโครงการ ทีมวิจัยมีปัญหา/อุปสรรคบางประการที่เกิดจากทีมวิจัยและปัจจัยสภาพแวดล้อม ดังนี้

- 1) ทีมวิจัย ทีมวิจัย อันประกอบด้วย หัวหน้าโครงการวิจัย 1 คน ผู้ร่วมวิจัยอีก 4 คน รวมทั้งหมด 5 คน มีที่มาจากหน่วยงานแตกต่างกัน คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 2 คน

ข้าราชการบำนาญ ซึ่งมีประสบการณ์สหกรณ์และปัจจุบันเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย 1 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดหนองคาย 2 คน

ทีมวิจัย อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องความขัดแย้งด้านสถานภาพ(Status conflict) ของนักวิจัยที่เป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์เอง ซึ่งต้องร่วมกระบวนการวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติงานปกติตามหน้าที่ที่หน่วยงานกำหนดที่มุ่งเป้าหมายมากกว่ากระบวนการ ดังนั้น จึงมีความยากในการกำหนด “พรมแดน” ที่ชัดเจนระหว่างสถานภาพและบทบาทซึ่งมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นความเคยชินในการนำนโยบาย/โครงการไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องให้เสร็จตามกำหนดเวลาจาก “หน่วยเหนือ” หรือความคุ้นเคยกับผู้นำและสมาชิกกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ แต่ในฐานะนักวิจัยจะมุ่งสร้างกระบวนการเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็น “ผู้หนุนเสริม” (Facilitator) ทำให้เกิดการทำงานร่วมและเรียนรู้ไปสู่การพึ่งตนเอง ซึ่งทีมวิจัยเองพยายามพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดระหว่างกันบ่อยๆ เพื่อให้เข้าใจในบทบาทที่ตรงกัน ส่วนนักวิจัยอีก 3 คน รวมทั้งหัวหน้าโครงการมีที่ทำงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดเลย ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดหนองคายประมาณ 202 กิโลเมตร จึงมีข้อจำกัดอยู่บ้างในเรื่องความห่างไกลจากพื้นที่วิจัย ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการประสาน/การเดินทาง ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม อาจารย์สุรพงษ์ พลดาหาญ เคยรับราชการในจังหวัดหนองคายมาก่อน รู้จักมักคุ้นบุคคลในวงการสหกรณ์ออมทรัพย์ครุอยู่บ้าง จึงช่วยลดข้อจำกัดได้บ้าง นอกจากนั้นในพื้นที่มีศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยจำนวนหนึ่งที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ในศาลากลางจังหวัด จึงช่วยผ่อนคลายข้อจำกัดได้มากขึ้น

2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม

ก. **พื้นที่วิจัย** คือ จังหวัดหนองคาย ซึ่งกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ตั้งอยู่ มีรูปร่าง (Shape or Form) เป็นแนวยาวเคียงคู่ขนานกับแม่น้ำโขง มีข้อจำกัดในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ฯลฯ) กับกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ และการติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ด้วยกัน รวมทั้งการนำผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดซึ่งไม่ค่อยสะดวกมากนัก เพราะฉะนั้นการประชุมเชิงปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัยแต่ละครั้ง ซึ่งต้องใช้การสื่อสารหลายๆ วิธีการผสมกัน ได้แก่ (1) การโทรศัพท์ (2) การส่งหนังสือเชิญทางไปรษณีย์ (3) ทีมวิจัยไปประสานและส่งหนังสือด้วยตนเอง และ (4) อื่นๆ เช่น การฝากไปบอกต่อในส่วนของผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ จากหลายอำเภอต้องใช้เวลาเดินทางมาก เพื่อมาร่วมประชุมซึ่งมีสถานที่ประชุมอยู่ในตัวจังหวัด บางครั้งนักวิจัยต้องใช้รถยนต์ไปรับช่วงจากสถานีรถโดยสารมายังห้องประชุม

ข. ในด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน ฯลฯ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ให้การส่งเสริม แนะนำ เพื่อ “หนุนเสริม” หรือ “เอื้ออำนวย” ให้กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ มีความเข้มแข็งนั้นอาจจะมีข้อจำกัดในแง่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ เป้าหมาย และกระบวนการพัฒนาสหกรณ์ว่า มีตำแหน่ง (Position) เป็นผู้หนุนเสริม (Facilitator) ไม่ใช่เป็นผู้แสดง (Actors) เสียเอง ดังนั้นในการประสานเพื่อขอความร่วมมือต่างๆจึงมีข้อจำกัดในเรื่องความเข้าใจที่ต่างกันระหว่างนักวิจัยกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ค. ปัญหาจากภายนอกที่มากกระทบการดำเนินงานของเครือข่าย ที่พบในช่วงที่ผ่านมาคือ การจัดตั้งชมรมสหกรณ์ภายในจังหวัดหนองคาย โดยมีเงินทุน เครื่องมือ อุปกรณ์อยู่ก่อนแล้ว ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน เป็นการทับซ้อนกัน ทำให้สมาชิกเครือข่ายบางส่วนเห็นว่าควรยุบเครือข่ายที่เกิดขึ้นใหม่ไปรวมกับชมรมสหกรณ์ที่มีอยู่เดิม ทั้งๆที่เครือข่ายเดิมยังไม่มีกิจกรรมอะไรที่ชัดเจน

6.2 ประโยชน์ที่ตัวนักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ

6.2.1 ชุดความรู้ใหม่

1) การที่ยกระดับความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวให้ดีขึ้น จะต้องส่งเสริมความสามารถของชุมชน และกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน หากชุมชนหรือกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์มีความเข้มแข็ง จะเป็นกุญแจสำคัญไปสู่การแก้ปัญหาในชุมชนได้ทุกเรื่อง

2) ความเข้มแข็งของชุมชนขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน การเรียนรู้ทำให้คนคิดรวมตัวกัน หาวิธีการจัดการที่จะแก้ปัญหาต่างๆร่วมกัน การจัดการให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกันควรมีกิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าทุนทางสังคมและเศรษฐกิจของคนในชุมชนภายใต้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนและกลุ่มที่เป็นเครือข่ายคุณค่าหรือการเชื่อมโยงกันเป็นพันธมิตร

3) เทคนิคในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ นักพัฒนาทั้งของรัฐและเอกชนควรจะส่งเสริมให้ประชาชนได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หน่วยงานพัฒนาทั้งหลายควรจะได้เชื่อมโยงเข้าหากันด้วย เพื่อจะได้ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนให้เป็นไปทางเดียวกัน การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ไม่ใช่เอาเงินไปให้เขาเท่านั้น เพราะการเอาเงินไปให้ไม่ใช่การพัฒนา แต่อาจจะเป็นการทำลายการพัฒนาก็ได้ เพราะจะทำให้ชาวบ้านวิ่งเข้าหาเงิน ไม่ได้วิ่งเข้าหากัน เพราะฉะนั้นเงินจะต้องลงไปในจังหวะที่เหมาะสม

หลังจากชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์แล้ว และต้องให้ในจำนวนที่เหมาะสม หากมากเกินไปที่ชุมชนจะจัดการได้ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคีกัน ฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างต้องการจังหวะที่เหมาะสม โครงการก็เช่นกันการที่จะนำนโยบาย/โครงการ เข้าไปสู่ชุมชนควรพิจารณาเวลา สถานการณ์ที่เหมาะสม

4) การเรียนรู้ที่ได้ของจริงจะทำให้มีความมั่นใจว่า เรามีวิธีที่จะส่งเสริมให้เกษตรกร หายจนได้ เพียงขอให้ทุกภาคส่วนได้ช่วยกันทำความเข้าใจ มีความรักต่อกันและเรียนรู้ร่วมกัน อย่าไปมุ่งเน้นแต่การวิเคราะห์อย่างเดียว เพราะจะทำให้แตกเป็นชิ้นๆ ควรจะสังเคราะห์ด้วย เพราะการสังเคราะห์จะทำให้เกิดพลัง การสังเคราะห์ต้องอาศัยความรักความเมตตาต่อกัน ต้องการการเรียนรู้และความเข้าใจรอบด้านไม่ใช่เข้าใจเป็นเรื่องๆ

5) ในการพัฒนาเรื่องใดก็ตามควรจะต้องให้ความสำคัญเรื่องวัฒนธรรม วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำรงชีวิตทั้งหมดของมนุษย์รวมทั้งความเชื่อ ระบบคุณค่า ขนบธรรมเนียม ประเพณี แม้กระทั่งนิสัยใจคอและวิถีแก้ปัญหา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทั้งสิ้น ถ้าใส่การวิจัยและการจัดการเข้าไปในวัฒนธรรมให้มากขึ้น เศรษฐกิจวัฒนธรรมก็จะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ การรู้และเก็บคุณค่าของดีในชุมชน จะทำให้ชุมชนมีศักดิ์ศรี การมี ศักดิ์ศรีทำให้มีความสุข ลดความเครียดในชุมชนและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีทางออก

6) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายที่จัดตั้งขึ้น

(1) กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับประเภทของเครือข่ายว่าเป็น เครือข่ายประเภทใด เช่น เครือข่ายทางความคิด เครือข่ายกิจกรรม เครือข่ายสนับสนุนทุน เครือข่ายการเรียนรู้ หรือ เครือข่ายอำนาจต่อรอง

(2) ระยะห่างของที่อยู่ของสมาชิกเครือข่าย

(3) ระดับอำนาจของตัวแทนกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เข้าร่วมประชุมกับ เครือข่าย และความต่อเนื่องของการนำข้อมูลจากที่ประชุมเครือข่ายสู่การรับรู้ของสมาชิกราย บุคคล ตลอดจนการนำความเห็น/การตัดสินใจของสมาชิกรายบุคคลสู่ที่ประชุมเครือข่าย

(4) ความสอดคล้องกันของระเบียบข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย

(5) จิตวิญญาณสหกรณ์ในด้าน “ความต้องการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

(6) ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และระบบการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงสมาชิก ได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

7) การดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายโดยหน่วยงานราชการ ซึ่งมักเป็นไปตามนโยบาย และขั้นตอนที่ริเริ่มและดำเนินการโดยราชการ ผลการดำเนินงานลักษณะเช่นนี้ ไม่อาจก่อให้เกิด

เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืนของเครือข่ายอย่างแท้จริง เนื่องจากไม่มีความเข้าใจระหว่างองค์กร ไม่เกิดการเรียนรู้ ไม่มีการสร้างพลังในการต่อรองแบบไม่มีการต่อยอดความสัมพันธ์ที่ริเริ่มไว้

6.2.2 ทักษะ/ประสบการณ์ใหม่

- 1) ได้รู้พื้นจิตวิญญาณสหกรณ์ ซึ่งทำให้เล็งเห็นว่า จิตวิญญาณดังกล่าวเป็นอุดมการณ์ที่ช่วยถ่วงดุลกระแสทุนนิยมที่สร้างคนให้มีบุคลิกภาพแบบปัจเจกชนนิยมให้หันกลับมาสู่การใส่ใจต่อผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นที่จะสร้างคุณภาพชีวิตร่วมกัน
- 2) ได้ร่วมยกร่างข้อบังคับเครือข่ายกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์จังหวัดหนองคาย ว่าด้วยการดำเนินงานของเครือข่าย พ.ศ. 2549
- 3) มีความเชื่อมั่นกับหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญ การพึ่งตนเองหมายถึง ความเข้มแข็ง ความยั่งยืน ความเป็นอิสระ การมีภูมิคุ้มกัน การพึ่งตนเองต้องคำนึงถึงพื้นฐานของตนเองคือวัฒนธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เศรษฐกิจวัฒนธรรม จึงเป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง
- 4) ได้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการสร้างและการพัฒนาเครือข่าย ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข ซึ่งจะนำไปพัฒนาการส่งเสริมสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเกิดการพัฒนด้วยตนเองอย่างแท้จริง

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงกระบวนการวิจัย

- 1) ในการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการเครือข่าย ควรเชิญตัวแทน/ผู้นำกลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เนื่องจากการประชุมคือ การเรียนรู้ของเกษตรกร ซึ่งไม่อาจให้ใครถ่ายทอดต่อได้ครบถ้วน

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดโครงการวิจัยในอนาคต

- 1) ควรขยายเวลาเพื่อดำเนินโครงการวิจัยนี้ต่อไปอีกอย่างน้อย 1 ปี เนื่องจากการสร้างเครือข่ายโดยใช้ความสัมพันธ์ในเชิงความไว้วางใจ ความเป็นเพื่อนรู้ใจ ความตั้งใจที่มุ่งมั่น ฯลฯ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จะปรากฏเห็นได้ต่อเมื่อมีเวลาสักระยะหนึ่งสำหรับการเรียนรู้ ดังนั้น โครงการวิจัยอาจจะต้องใช้เวลามากกว่าที่คาดไว้ว่าภายใน 1 ปี จึงจะสามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งได้

2) เครือข่ายปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายผู้ผลิตในลักษณะต่างๆ ควรจะ
วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคด้วย เช่น สหภาพแรงงาน
ในเมือง สหกรณ์ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กลุ่มเกษตรกรทำไร่บ้านหม้อ. (12 กรกฎาคม 2548). รายงานประจำปี 2547. ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2548 บ้านเจริญชัย ตำบลบ้านหม้อ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองคาย.
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่บ้านม่วง. (2548). รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 ณ บ้านเจริญชัย ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย.
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่โพธิ์แดง. (16 สิงหาคม 2548). รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548.
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่บ้านดอน. (26 สิงหาคม 2548). รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548.
- กลุ่มเกษตรกรทำนาวังหลวง. (27 กรกฎาคม 2548). รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548.
- กลุ่มเกษตรกรทำนาหนองปลาปาก. (25 สิงหาคม 2548). รายงานประจำปี 2548. ครั้งที่ 1 ชุดที่ 1 ณ ศาลาวัดบ้านเสียว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย.
- กลุ่มเกษตรกรทำนาทุ่งหลวง. (8 มิถุนายน 2548). รายงานประจำปี 2547. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 ณ ศาลาวัดสุคันธารา บ้านหนองอ้อ ตำบลทุ่งหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย.
- กลุ่มเกษตรกรทำนาเขม. (7 กรกฎาคม 2548). รายงานประจำปี 2547. สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2548 ณ ศาลาประชาธิปไตยตำบลเขม ตำบลเขม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย.
- _____. (2548). รายงานกิจการประจำปี งบดุล งบกำไรขาดทุน. สำหรับ ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 สหกรณ์การเกษตรเขมจำกัด ตำบลเขม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย.
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนพระพุทธรบาท. (6 กันยายน 2548). รายงานประจำปี 2547. ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2548 ณ ตลาดกลางบ้าน ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย.

กลุ่มเกษตรกรทำนาหอค้า. (2548). **รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548**
 ณ ที่ทำการกลุ่มเกษตรกรทำนาหอค้า ตำบลหอค้า อำเภอเมืองกาฬ จังหวัด
 หนองคาย.

กลุ่มเกษตรกรทำนาสร้างนางขาว. (17 มิถุนายน 2548). **รายงานประจำปี 2547.**
 ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2548 ณ ศูนย์วิสาหกิจชุมชนบ้านหาดสูง
 ตำบลสร้างนางขาว อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย.

จุฑาทิพย์ ภัทรวาท. (2548). **กรอบแนวคิดการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าเพื่อการแก้**
ปัญหาความยากจน. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จุฑาทิพย์ ภัทรวาทและคณะ.(2549). **แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนใน**
พื้นที่จังหวัด. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

นิติ เอียวศรีวงศ์. "ขึ้นทะเบียนคนจน." **มติชน** ม.ป.ป.

นันทิยา หุตานุวัตรและณรงค์ หุตานุวัตร. "เครือข่ายองค์กรชุมชน." **วารสารสังคมศาสตร์**
และมนุษยศาสตร์ 29 (มกราคม-มิถุนายน) 2546 : 16.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. "บันได 5 ขั้น แก้ปัญหาความยากจน." **มติชน** 9 (16 กรกฎาคม)
 2549 : 9

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านนาเจริญ จำกัด. (7 กันยายน 2548). **รายงานประจำปี 2548.**
 ปีบัญชีสิ้นสุด 31 เมษายน 2548 ณ ศาลาวัดไชยมงคล บ้านนาเจริญ ตำบลค่านาดี
 อำเภอเมืองกาฬ จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค.หนองคาย จำกัด. (2548). **รายงานประจำปี.**
 ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 บ้านศูนย์กลาง ตำบลด่านศรีสุข กิ่งอำเภอโพธิ์ตาก
 จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรเมืองหนองคาย จำกัด. (26 สิงหาคม 2548). **รายงานกิจการประจำปี**
 2547. งบดุล งบกำไรขาดทุน 1 เมษายน 2547 – 31 มีนาคม 2548.

สหกรณ์การเกษตรโซพิสัย จำกัด. (2548). **รายงานกิจการประจำปี งบดุล-งบกำไร-**
ขาดทุน. ประจำปีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548.

สหกรณ์การเกษตรเซกา จำกัด. (19 สิงหาคม 2548). **รายงานกิจการประจำปี 2547.**
 งบดุล งบกำไรขาดทุน ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 ณ อำเภอเซกา
 จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรดงเกษมอำเภอสรีวิไล จำกัด. (2548). **รายงานประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด**
 31 มีนาคม 2548 ณ ที่ทำการสหกรณ์การเกษตรดงเกษม อำเภอสรีวิไล จำกัด

ตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด. (2548). **รายงานกิจการประจำปี 2547.** งบดุล งบกำไรขาดทุน สิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 สหกรณ์การเกษตรทำบ่อ จำกัด 305 หมู่ที่ 6 ตำบลทำบ่อ อำเภอทำบ่อ จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธกส.หนองคายจำกัด. (25 สิงหาคม 2548). **รายงานกิจการ งบดุล งบกำไร-ขาดทุน. สำหรับปีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548** ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2548 ครั้งที่ 14 ณ โรงแรมไทย-ลาว ริเวอร์ไซด์.

สหกรณ์การเกษตรเฝ้าไร่ จำกัด. (2548). **รายงานประจำปี สหกรณ์การเกษตรเฝ้าไร่ จำกัด. ประจำปีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548.**

สหกรณ์การเกษตรศรีเชียงใหม่ จำกัด. (2548). **รายงานกิจการงบดุล-งบกำไรขาดทุน. 1 เมษายน 2547 – 31 มีนาคม 2548** สำนักงานสหกรณ์การเกษตรศรีเชียงใหม่ จำกัด.

สหกรณ์เพื่อเกษตรกรไทยไพณพิสัย จำกัด. (6 กันยายน 2548). **รายงานประจำปี 2547. ปีบัญชีสิ้นสุด 30 เมษายน 2548** ณ บ้านประธานกรรมการ เลขที่ 84/5 ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอไพณพิสัย จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำบ้านท่าจาน จำกัด. (25 สิงหาคม 2548). **รายงานประจำปี. สำหรับปีบัญชีสิ้นสุด วันที่ 31 มีนาคม 2548 ครั้งที่ 11 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2548** ณ ศาลาวัดจอมแจ้ง บ้านจอมแจ้ง ตำบลหินโงม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ปีกบนบ่อปลาตำบลเวียงคุก จำกัด. (23 มิถุนายน 2548). **รายงานประจำปี 2547. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 ธันวาคม 2547** ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงคุกเก่า ตำบลเวียงคุก อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอบึงกาฬ จำกัด. (8 กันยายน 2548). **รายงานประจำปี 2548. ปีบัญชีสิ้นสุด 30 เมษายน 2548** ณ ศาลาวัดนาสวรรค์ ตำบลนาสวรรค์ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรนิคมไพณพิสัย จำกัด. (2548). **รายงานประจำปี งบดุล งบกำไรขาดทุนประจำปี. ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 เลขที่ 22 หมู่ที่ 6 ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย.**

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านโป่งเปือย-สมัยสำราญ จำกัด. (5 กันยายน 2548). **รายงานประจำปี 2548. ปีบัญชีสิ้นสุด 30 เมษายน 2548** ณ ศาลาวัดบ้านโนนสีทอง ตำบลโป่งเปือย อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์พัฒนาการเกษตรผสมผสานอ่างเก็บน้ำห้วยบังพวน จำกัด. (18 สิงหาคม 2548).

รายงานประจำปี. ณ ศาลาวัฒภูมิวัน ตำบลหนองนาง อำเภอท่าปอ
จังหวัดหนองคาย.

สหกรณ์การเกษตรศรีวิไล จำกัด. (30 สิงหาคม 2548). รายงานกิจการประจำปี 2548.

ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 ณ หอประชุมอำเภอศรีวิไล อำเภอศรีวิไล
จังหวัดหนองคาย.

หนองคาย, สำนักงาน, จังหวัด. (2549). คู่มือนำเที่ยวจังหวัดหนองคาย-เวียงจันทน์.

กรุงเทพฯ : ฟิน แม็บ เซนเตอร์

_____. (2548). จำนวนสหกรณ์/จำนวนสมาชิก จำแนกตามประเภทของสหกรณ์.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://webhost.cpd.go.th/nongkhai/page4.html>.

_____. (ม.ป.ป.). เที่ยวทั่วไทยไปกับ “นายรอบรู้.” กรุงเทพฯ : สารคดี.

_____. (ม.ป.ป.). บรรยายสรุปข้อมูลทั่วไปจังหวัดหนองคาย. หนองคาย : กลุ่มงาน
ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. (อัดสำเนา).

อานนท์ ผกากรอง และคณะ. (2548). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการประสานงาน
เพื่อการวิจัยด้านสหกรณ์ โครงการวิจัยย่อย แนวทางการพัฒนาเครือข่าย
กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย. เลย : เอ็น.เค.ก๊อปปี้.